

**TURUN
YLIOPISTO**

”Meille on siis tullut uusia uhkia”

Turvapaikanhakijoiden turvallistaminen ja turvallistamisen purkaminen eduskunnan täysistuntokeskusteluissa vuonna 2016

Poliittisen historian
kandidaatintutkielma

Laatija:
Kristiina Karvonen

3.4.2025

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä(t): Kristiina Karvonen

Otsikko: ”Meille on siis tullut uusia uhkia” – Turvapaikanhakijoiden turvallistaminen ja turvallistamisen purkaminen eduskunnan täysistuntokeskusteluissa vuonna 2016

Sivumäärä: 41 sivua

Päivämäärä: 3.4.2025

Turvapaikkakriisin seurauksena vuosina 2015–2016 Eurooppaan saapui suuria määriä turvapaikanhakijoita. Myös Suomi oli turvapaikanhakijoiden keskuudessa suosittu kohde. Tuolloin Suomessa vallassa ollut Sipilän hallitus nojasi oikealle, ja se koostui keskustan lisäksi kokoomuksesta ja perussuomalaisista. Kyseisellä hallituksella oli suuri tarve tiukentaa turvapaikkapolitiikkaa. Tiukennettavia käytäntöjä pyrittiin oikeuttamaan täysistunnoissa luomalla uhkakuva turvapaikanhakijoista. Puolestaan oppositio pyrki vastustamaan tätä ja näki turvapaikanhakijat uhrin eikä uhan näkökulmasta.

Tutkielmassa tarkastellaan turvapaikanhakijoiden turvallistamista ja turvallistamisen purkamista eduskunnan täysistuntokeskusteluissa vuonna 2016. Turvallistamisessa jokin asia nähdään olemassaoloa horjuttavana uhkana, minkä takia voidaan oikeuttaa tavallisesta poikkeavat toimenpiteet. Puolestaan turvallistamisen purkamisessa kyseinen turvallistettu asia pyritään tuomaan takaisin tavallisen politiikan piiriin. Tutkielmassa tarkoituksena on selvittää miksi turvallistamista ja turvallistamisen purkamista tehtiin, miten turvapaikanhakijoista rakennettua uhkakuva ja opposition rakentamaa uhrinkuua perustellaan, sekä mitä turvallistamisesta seurasi. Tutkielmassa on käytetty historiallista uhkakuva-analyysia viitekehyksenä, ja apuna on käytetty retoristen keinojen tutkimista. Tutkielman primääriaineistot ovat neljän eri täysistuntokeskustelun pöytäkirjat.

Eduskuntakeskusteluissa hallitus oli turvallistaja ja oppositio turvallistamisen purkaja. Oppositiossa tehtiin myös vastaturvallistamista, eli alkuperäinen turvallistettu asia korvattiin toisella. Hallitus teki turvallistamista ja loi uhkakuva, koska se auttoi saamaan tiukennettavan turvapaikkapolitiikan läpi. Uhkakuva perusteltiin moninaisista syistä ja sitä rakennettiin puheen kautta. Uhan ajateltiin kohdistuvan suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueisiin, kuten turvallisuuteen, kantokykyyn ja kansalliseen identiteettiin. Puolestaan turvallistamisen purkamista tehtiin, koska oppositio vastusti tiukentavia toimia. Opposition luoma kuva turvapaikanhakijoista oli inhimillisempi ja yksilökeskeisempi, kuin hallituksen. Turvallistamisesta seurasi tiukentuva turvapaikkapolitiikka, millä pyrittiin yhdenmukaisuuteen muiden EU:n jäsenmaiden kanssa.

Avainsanat: Turvapaikanhakijat, turvapaikkakriisi, turvallistaminen, turvallistamisen purkaminen, vastaturvallistaminen, uhkakuva, eduskuntakeskustelut

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Metodi ja tutkimuskirjallisuus	5
1.2	Primäärilähteet	9
2	Uhka saavuttaa Suomen	11
2.1	Turvallistaja ja purkaja vastakkain	11
2.2	Turvapaikanhakijat uhkana Suomen yhteiskunnalle	14
3	Suomi vai turvapaikanhakijat uhattuna?	19
3.1	Uhka kohdistetaan suomalaisten turvallisuuteen	19
3.2	Uhattu kansallinen identiteetti	23
4	”Pikainen tarve tiukentaa” – Hallitus ryhtyy toimenpiteisiin	29
4.1	Toimia ehdotetaan ja vastustetaan	29
4.2	Turvapaikkapolitiikkaa kiristetään	31
5	Johtopäätökset	35
	Lähteet	38

1 Johdanto

Eurooppaan ja Suomeen saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita vuonna 2015.

Sisäministeriön mukaan Suomesta haki turvapaikkaa vuonna kyseisenä vuonna yli 32 000 ihmistä.¹ Tämän lisäksi maahanmuuttoviraston mukaan seuraavana vuonna turvapaikkapäätöksiä tehtiin yli 28 000. Ennätysmäärä päätöksiä vuonna 2016 johtui nimenomaan aiemman vuoden poikkeuksellisesta hakijamäärästä.² Määrä kasvoi vuodessa lähes kymmenkertaiseksi vuoden 2014 tilanteesta, jolloin turvapaikanhakijoiden yhteismäärä Suomessa oli noin 3600.³ Luvut havainnollistavat tilanteen merkittävyyttä. Kyseisen tilanteen poikkeuksellisuuden takia vuosia on erityisen mielenkiintoista tutkia. Käsittelen tutkielmassa turvapaikanhakijoiden turvallistamista ja turvallistamisen purkamista uhkakuva-analyysin viitekehyksen sekä eduskuntakeskusteluissa käytettyjen retoristen keinojen avulla. Tutkielmassa etsin vastauksia kysymyksiin miksi turvapaikanhakijoita turvallistettiin ja toisaalta, miksi turvallistamista pyrittiin purkamaan. Myös, miten turvapaikanhakijoista rakennettua uhkakuva ja opposition rakentamaa uhrinkuvaa perustellaan ja mitä toimia turvallistamisesta seurasi?

Vaikka suurin piikki pakolaismäärissä tapahtui vuonna 2015, turvapaikkapolitiikan puimista jatkettiin myös paljon kyseisen vuoden jälkeen, minkä tarkastelussa olevat eduskuntakeskustelut osoittavat. Turvapaikanhakija-aallot olivat seurausta eskaloituneesta Syyrian sisällissodasta. Eniten turvapaikanhakijoita Suomeen tuli kuitenkin Irakista, vaikka mukana oli myös jonkin verran syyrialaisia ja afganistanilaisia. Osittain syyrialaisen innoittamana ympäröiviltä alueilta kuten Irakista ja Afganistanista lähti ihmisiä omia hallintojaan ja maidensa ongelmia pakoon sekä etsimään parempaa elämää.⁴ Irakilaisten pakoa selitti maan sisäinen sekava tilanne. Suomeen tulleet irakilaiset valitsivat kohteensa, koska käsitys Suomesta oli positiivinen. Irakilaisten keskuudessa oli sosiaalisen median kautta ymmärretty, että Suomi on koulutukseen panostava demokratia, missä saisi helposti turvapaikan. Kun Irakissa ei nähty enää tulevaisuutta, pystyi sellaisen kuvittelemaan

---

¹ ”Pakolainen pakenee vainoa kotimaassaan”. Sisäministeriön verkkosivut.

<<https://intermin.fi/maahanmuutto/turvapaikanhakijat-ja-pakolaiset>> [luettu 18.1.2025].

² ”Maahanmuuttoviraston vuoden 2016 tilastot: päätöksiä tehtiin ennätysmäärä”.

Maahanmuuttoviraston verkkosivut. <<https://migri.fi/-/maahanmuuttoviraston-vuoden-2016-tilastotpaatoksia-tehtiin-ennatysmaara>> [luettu 18.1.2025].

³ ”Turvapaikanhakijat 1.1.-31.12.2014”. Maahanmuuttoviraston verkkosivut.

<[https://migri.fi/documents/5202425/6161882/2014%20Turvapaikanhakijat%20\(fi\).pdf/b4bcc624-c47e-42e4-80e6-206770dbf0f8/2014%20Turvapaikanhakijat%20\(fi\).pdf](https://migri.fi/documents/5202425/6161882/2014%20Turvapaikanhakijat%20(fi).pdf/b4bcc624-c47e-42e4-80e6-206770dbf0f8/2014%20Turvapaikanhakijat%20(fi).pdf)> [luettu 14.3.2025].

⁴ Hiltunen, 2019, 201–233.

esimerkiksi Suomessa.⁵ Tämä positiivinen maakuva teki kaukaisesta Suomesta ensisijaisen kohteen tuhansille irakilaisille turvapaikanhakijoille.

Tutkimuksen kannalta on olennaista tarkastella myös pakolaisuuteen ja turvapaikanhakijoihin liittyviä määritelmiä. Vuoden 1951 Geneven pakolaissopimus määrittelee pakolaisen henkilöksi, joka pelkää kotimaassaan vainoa perustuen rotuun, kansallisuuteen, uskontoon, poliittiseen vakaumukseen tai yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen takia. Hänen on tämän vuoksi pitänyt lähteä kotimaastaan, eikä hän voi turvautua sen suojeluun. Turvapaikanhakija puolestaan on ihminen, joka hakee toisesta valtiosta turvapaikkaa pakolaisuuden syistä. Turvapaikalla tarkoitetaan valtion myöntämää suojelua. Käsitteet sekoitetaan usein maahanmuuttajaan, joka taas on kuka tahansa, joka muuttaa toiseen maahan vähintään vuodeksi.⁶ Niin sanotun lähettäjämäan historia, pakolaisen omat verkostot ja maiden rakenteet määrittävät, kuka voi paeta, milloin ja miten⁷. Pakolaisuuden syyt ovat siis usein monimutkaisia ja toisiinsa kietoutuneita.

Turvapaikanhakijoiden saavuttua Eurooppaan alettiin poikkeuksellisesta turvapaikanhakijatilanteesta käyttää eri käsitteitä. Maahanmuutto-, siirtolais- ja pakolaiskriisi tarkoittavat eri asioita, mutta silti niitä käytettiin lähes synonyymeinä. Osuva termi kuvaamaan etenkin Suomen tilannetta on turvapaikkakriisi, sillä saapuneet ihmiset olivat turvapaikanhakijoita.⁸ Tästä syystä käytän tässä tutkielmassa termiä turvapaikkakriisi. Käsitteiden ymmärtäminen on kaikkea siirtolaisuutta tutkittaessa ja tarkasteltaessa tärkeää. Kielellinen epätarkkuus voi johtaa siihen, että mielikuvat ja tarkoitukset muuttuvat.

1.1 Metodi ja tutkimuskirjallisuus

Turvapaikanhakijoita ja turvallistamista on tutkittu ennenkin. Turvallistamisella tarkoitetaan skenaariota, jossa turvallisuus on hallitseva näkökulma tarkastella ympäröivää maailmaa. Eri koulukunnat ovat turvallistamisen käsitteestä erimielisiä, mutta keskeistä on retoriikka olemassaoloa uhkaavasta voimasta. Kyseinen retoriikka on normaalista arjen politiikasta poikkeavaa ja onnistuessaan se oikeuttaa sääntöjen rikkomisen. Sääntöjä voidaan rikkoa nimenomaan, koska asia on siirretty tavanomaisemmasta päivänpolitiikasta pois. Valtiotasolla

---

⁵ Koikkalainen, Kyle ja Nykänen, 2019, 62–64.

⁶ Hiltunen, 2019, 31.

⁷ Koikkalainen, Kyle ja Nykänen, 2019, 55.

⁸ Nyssönen, 2022, 104.

tämä tarkoittaa, että olemassaoloa horjuttavan uhan rakentaminen luo käsityksen hätätilasta, mikä antaa valtiolle legitimitetin torjua sen poikkeavilla keinoilla.⁹ Keskeistä siis on, että turvallistaminen onnistuessaan pystyy antamaan valtion päättävälle elimille vallan oikeuttaa muutoksia. Turvapaikkakriisin kontekstissa hallitus oli turvallistaja.

Kuitenkaan yksin valtionjohdon retoriikka uhasta ei riitä siihen, että turvallistaminen onnistuu, vaan se vaatii ympärilleen myös yleisön. Yleisön konsepti ei ole yhtä tarkasti määritelty kuin turvallistaminen. Turvallistamiseen vahvasti liittyvillä voimasuhteilla on vaikutusta turvallistamiseen, sillä molemmilla osapuolilla, eli uhan rakentajalla ja yleisöllä, on omat etunsa.¹⁰ Uhan rakentaja, esimerkiksi tutkielman kontekstissa hallitus, kykenee muotoilemaan uhan ja antamaan ratkaisut torjumiselle, kun taas yleisöllä on valta hyväksyä tai torjua se. Turvallistamisen onnistuu siis vain, jos yleisö vakuutetaan ja se hyväksyy uhan ja toimenpiteet. Myös kontekstilla on väliä. Sektori, missä turvallistamista tehdään vaikuttaa lopputulokseen. On esimerkiksi tärkeää huomioida, tehdäänkö turvallistamista poliittisella, taloudellisella vai esimerkiksi ympäristösektorilla.¹¹ Tutkielmassa tarkasteltavissa eduskuntakeskusteluissa yleisönä toimii oppositio sekä Suomen kansa.

Opposition roolina on olla yleisön lisäksi turvallistamisen purkaja ja vastaturvallistaja. Turvallistamisen purkaminen tarkoittaa turvallistamisen vastakohtaa, eli asia tai ilmiö pyritään ottamaan pois turvallisuuden erityisasemasta. Asiat halutaan tuoda takaisin tavallisen ja arkipäiväisemmän politiikan viitekehykseen turvallisuuspolitiikan sijasta.¹² Puolestaan vastaturvallistaminen pyrkii haastamaan turvallistetun asian jollakin toisella, käyttäen itse turvallistamisen prosessin keinoja. Se on alkuperäistä turvallistamista vastustava prosessi, jossa käytetään kuitenkin turvallistamiselle tyypillistä retoriikkaa.¹³ Esimerkiksi eduskuntakeskusteluissa turvallistaja eli hallitus näkee perheidenyhdistämisen helppouden uhkana, kun taas oppositio näkee oikean uhan olevan yhdistämisen kieltäminen, koska tämän mielestä se voi vaikeuttaa kotouttamista. Kotouttamisen epäonnistuminen olisi tällöin oppositiosta suurempi uhka sen hinnan ja turvapaikanhakijoiden hyvinvoinnin takia kuin perheidenyhdistäminen. Näin oppositio luo alkuperäisen uhan tilalle toisen uhan ja tekee vastaturvallistamista.

---

⁹ Buzan, Wæver, ja de Wilde, 2022, 21–31.

¹⁰ Balzacq Léonard ja Ruzicka, 2016, passim.

¹¹ Ibid.

¹² Scheel, 2020, 1043–1045.

¹³ Stritzel ja Chang, 2015, 551–553.

Vaikka turvallistamiseen ja turvapaikanhakijoihin liittyviä teemoja on tutkittu paljon, auttaa eduskuntakeskustelujen tutkiminen ymmärtämään, miten turvallistamista on tapahtunut valtiojohtoisesti. Turvallistaminen nähdään tutkimuksissa usein ongelmallisena ja näin ollen turvallistamisen purkamista pidetään usein tehokkaampana.¹⁴ Turvallistamisen purkamisen tutkiminen antaa uusia näkökulmia turvapaikkapolitiikan käsittelylle. Se tuo keskusteluun inhimillisemmän lähestymistavan, mikä näkyy myös tarkasteltavissa eduskuntakeskusteluissa. Turvallistamisen ja sen purkamisen tutkiminen yhdessä auttaa hahmottamaan aiheeseen liittyvää vastakkainasettelua ja on jäänyt aiemmassa tutkimuksessa vähemmälle.

Tutkielman metodina on historiallinen uhkakuva-analyysi ja retoristen keinojen tutkiminen. Uhkakuva-analyysi on tuore metodi, mistä ei ole vielä juurikaan tutkimuskirjallisuutta. Analyysi on kysymyskehikko, joka koostuu kysymyksistä:

- kuka artikuloi uhkakuva ja missä kontekstissa?
- mikä on uhattuna ja mitä perusteluita uhkakuvalle annetaan?
- mistä tekijöistä uhkakuva koostuu?
- millaisia keinoja ehdotetaan ja mihin ryhdytään?

Koska itse turvallistamisen teoriaa ei käytetä paljoa historiantutkimuksessa, on vastaavan kysymyskehikon käyttäminen hyödyllistä tarkasteltaessa turvallisuuteen liittyviä teemoja.¹⁵ Viitekehyksenä uhkakuva-analyysi antaa tutkielmalle rakennetta ja auttaa ymmärtämään ajatuksia turvapaikanhakijoista laaja-alaisesti. Kysymyskehikko tuo turvallistamisen tutkimiselle myös konkreettisuutta. Näin ollen uhkakuva-analyysin käyttäminen auttaa rakentamaan kokonaisvaltaisen käsityksen siitä, millaista uhkakuva eduskunnassa on luotu. Kysymyskehikko helpottaa myös opposition vastakkaisuuden tutkimista, koska samoja kysymyksiä voi käyttää opposition tutkimiseen ilman uhka-sanaa.

Tutkielman apuna on käytetty monia teoksia. Esimerkiksi Barry Buzanin, Ole Wæverin ja Jaap de Wilden teos *Security* oli hyödyllinen turvallistamista ja turvallistamisen purkamisen käsitteitä tutkiessa. Myös siirtolaisten turvallistamista on tutkittu runsaasti. Olen käyttänyt tutkimuksen tukena monia turvapaikanhakijoiden turvallistamista koskevia artikkeleita, kuten Eeva-Kaisa Prokkolan artikkelia *Rajan turvallistaminen ja arjen*

---

¹⁴ Prokkola, 2018, 4.

¹⁵ Suonpää, 2023,125.

geopolitiikka. Maahanmuuttoa, turvapaikanhakijoita ja niitä koskevia ilmiöitä tutkinut kirjallisuus kuten Anna-Kaisa Hiltusen *Euroopan Porteilla, turvapaikkapolitiikan vaikeat vuodet* sekä Matti Välimäen tutkimukset kuten *Viranomaiset ja ulkomaalaisten näkeminen turvallisuuskysymyksenä Suomessa 1800-luvulta 2000-luvulle*, olivat erityisen hyödyllistä etsiessäni tietoa turvapaikanhakijoista ylipäättäen.

Uhkakuva-analyysin viitekehyyksen lisäksi tutkin eduskuntapuheiden retorisia keinoja. Retorisilla keinoilla voidaan lisätä argumentaation vakuuttavuutta. Argumentaatio on perustelemista, jolla pyritään vahvistamaan omaa näkökulmaa ja samalla heikentämään vastakkaisen osapuolen näkökulmaa. Etenkään poliittiseen argumentointiin, mitä tutkielmassa käsitellään, ei yleensä kuulu muiden argumenttien tasavertainen pohtiminen, vaan nimenomaan puolueellisuus ja oman kannan työntäminen.¹⁶ Retoristen keinojen tarkastelun avulla voidaan havaita, miten keskusteluissa ja puheessa asioita oikeutetaan ja puolestaan, miten joistakin asioista luodaan normaalista poikkeavia.¹⁷ Retoriset keinot voidaan jaotella viestijään liittyviin tai viestiin liittyviin keinoihin. Viestijään liittyvien keinojen tarkoitus on vahvistaa esittäjän vakuuttavuutta, kun taas viestiin liittyvien keinojen tarkoitus on parantaa viestin argumenttia ja tehdä siitä vakuuttava. Keinot jaotellaan usein myös hyökkäävään ja puolustavaan retoriikkaan. Hyökkäävässä retoriikassa halutaan heikentää vastapuolta esimerkiksi asettamalla esittäjä tai viesti kyseenalaiseksi. Puolustavassa retoriikassa tavoitteena on oman argumentin ja esittäjän vakuuttavuuden vahvistaminen.¹⁸ Analysoin retorisia keinoja etenkin kolmannessa käsittelykappaleessa, missä tutkin uhan turvallistamisen ja turvallistamisen purkamisen perusteluja.

Käytän retoristen keinojen tutkimiseen Arja Juvosen, Kirsi Juholan ja Eero Suonisen teosta *Diskurssianalyysi*. Käyn retorisia keinoja läpi tutkielman edetessä. Kirjassa esitetty jaottelu ei ole ainoa tapa jaotella retorisia keinoja, mutta se sopii tutkielmaan nimenomaan sen yksinkertaisuutensa takia ja auttaa hahmottamaan, miten kielen avulla tuetaan turvallistamista ja sen purkamista. Retoriikan tutkiminen on keskusteluita tarkasteltaessa olennaista etenkin, kun pohditaan, miten uhkakuvaa luodaan. Kieli luo mielikuvia turvapaikanhakijoista, oli kyse sitten turvallistamisesta tai sen purkamisesta. Näin ollen kielen avulla pyritään vakuuttamaan yleisö omasta näkökulmasta.

---

¹⁶ Jokinen, 2016, 181–183.

¹⁷ Suoninen, 2016, 368.

¹⁸ Ibid., 342–344.

1.2 Primäärilähteet

Primäärilähteinäni käytän neljää eduskuntakeskustelua vuodelta 2016. Kaikki käytetyt keskustelut ovat täysistunnoista. Keskustelut ovat: hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta, keskustelualoite turvapaikka- ja kotouttamispolitiikasta Suomessa, valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta sekä keskustelu rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkottamisesta. Olen valinnut kyseiset keskustelut, koska niissä on paljon vastakkainasettelua. Turvallistamisen ja turvallistajan purkajan roolit ovat näin ollen selkeät. Keskusteluissa on myös omat teemansa, minkä takia olen valinnut käyttää kaikkia. Usean keskustelun käyttäminen antaa laajemman käsityksen niistä syistä, joiden vuoksi turvallistamista ja sen purkamista tehtiin liittyen turvapaikanhakijoihin.

Keskustelu hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta käytiin eduskunnassa 12.4.2016. Kyseessä oli ehdotus perheenyhdistämisen tiukentamisesta. Käytännössä esityksessä ehdotettiin, että kansainvälistä ja tilapäistä suojelua saavien ihmisten perheenjäseniltä vaadittaisiin toimeentuloa, jotta perheenyhdistäminen onnistuisi.¹⁹ Valitsin keskustelun osaksi tutkimusta, koska siinä ehdotettiin konkreettisia tiukentavia toimia, joilla haluttiin torjua turvapaikanhakijoiden uhkaa. Oppositiolla ja hallituksella oli asiasta eriävät mielipiteet ja keskustelu osoittaa hyvin, miten oppositio tekee turvallistamisen purkamisesta ja vastaturvallistamista. Näin ollen keskustelu on aiheen kannalta olennainen.

Keskustelualoite turvapaikka- ja kotouttamispolitiikasta Suomessa otettiin eduskunnan täysistunnossa käsiteltäväksi 3.5.2016. Keskustelualoitteen avasi perussuomalaisten Juhon Eerola, ja hän puhui turvapaikkapolitiikkaa kiristävien toimien tarpeellisuudesta ja hänen mielestään hallituksen hyvästä työstä näiden saralla. Hän jatkoi vaatien, että saman linjan noudattamista jatketaan.²⁰ Keskustelualoitteen tarkoituksena oli pohtia ajankohtaista turvapaikka- ja kotouttamispolitiikkaa. Valitsin keskustelun, koska siinä esitettiin, miten kotouttamiseen liittyvät asiat ovat oleellisia turvallistamisessa.

Kolmanneksi valitsin eduskunnan keskustelun valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta. Keskustelu käytiin 24.5.2016. Keskustelussa käytiin läpi sisäisen turvallisuuden selonteon asiakirjaa ja pohdittiin toimia, joita asiakirjassa ehdotettiin. Keskustelua käytiin

---

¹⁹ PTK 36/2016 vp, 12.4.2016, [luettu 25.1.2025].

²⁰ PTK 47/2016 vp, J. Eerola, 3.5.2016, [luettu 25.1.2025].

myös turvallisuudesta ylipäättään ja yhtenä isona teemana olivat turvapaikanhakijat.²¹

Keskustelu on olennainen, koska siinä selitetään selkeästi, miksi turvapaikanhakijat nähdään uhkana. Uhkaa perustellaan monista eri syistä ja keskusteluissa kerrotaan, mihin sen ajatellaan kohdistuvan.

Viimeiseksi valitsin keskustelun rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkottamisesta.

Keskustelu käytiin 13.9.2016. Keskustelun taustalla oli kansalaisaloite, jossa vaadittiin tiukennuksia karkotuksiin. Todellisuudessa ilmeni, että kansalaisaloitteen laatijat eivät olleet ottaneet laeista tarpeeksi selvää, ja lait olivat valmiiksi tiukempia kuin ehdotuksessa.²²

Kansalaisaloite aloitti silti laajan keskustelun lakien tiukentamisen tarpeellisuudesta. Valitsin keskustelun, koska siinä esitetään paljon turvallistamisen perusteluja. Myös retorisesti keskustelusta löytyy paljon eri tapoja, millä uhan mielikuvaa luodaan.

Keskusteluja ei käsitellä tutkielmassa yksitellen, vaan niistä on etsitty olennainen tieto ja niitä käsitellään retoristen keinojen ja uhkakuva-analyysin viitekehyksen avulla. Näin ollen yhdessä käsittelyluvussa voidaan käyttää useampaa eri keskustelua havainnollistamaan turvallistamista ja sen purkamista. Eri keskustelujen käyttäminen auttaa ymmärtämään ilmapiiriä laajemmin ja havainnollistaa, miten turvallistaminen ja sen purkaminen on ollut läsnä eri keskusteluissa.

---

²¹ PTK 57/2016 vp, 24.5.2016 [luettu 24.1.2025].

²² PTK 82/2016 vp, 13.9.2016, [luettu 23.1.2025].

2 Uhka saavuttaa Suomen

2.1 Turvallistaja ja purkaja vastakkain

Vuonna 2016 Suomessa hallituskokoonpano nojasi oikealle. Pääministeri Juha Sipilän hallitus koostui Suomen Keskustasta, Perussuomalaisista ja Kansallisesta Kokoomuksesta.²³

Puolestaan oppositio koostui Vasemmistoliitosta, Vihreästä liitosta, Suomen Sosiaalidemokraattisesta Puolueesta, Suomen ruotsalaisesta kansanpuolueesta ja Suomen Kristillisdemokraateista. Hallituspuolueista perussuomalaisia voidaan kuvailla arvokonservatiiviseksi.²⁴ Keskustan ja kokoomuksen kehitys on ollut arvoliberaalimpaan suuntaan, ja pakolaispolitiikassa he ovat perinteisesti olleet valtiollisen humanitarismin kannattajia, mutta näkemykset ovat kiristyneet 2000–2010-luvulla. Valtiollinen humanitarismi tarkoittaa pyrkimystä vähentää pakolaisten kärsimystä. Sen vastakohta on valtiollinen utilitarismi, mikä painottaa inhimillisen näkökulman sijaan hyötykeskeisyyttä. Tavoitteena on silloin ajatella tulevaisuutta ja valtiollisia tarpeita. Sipilän hallituksen näkökulma oli utilitaristinen.²⁵ Tämä välittyi myös käydyistä eduskuntakeskusteluista.

Retorisesti vuoden 2016 turvapaikanhakijoita koskevissa eduskuntakeskustelussa hallitus käytti enemmän puolustavaa retoriikkaa kuin hyökkävää, eli omaa argumenttia pyrittiin vahvistamaan ja esittäjän vakuuttavuutta haluttiin lisätä.²⁶ Keskustelujen pohjalta voidaan arvioida myös opposition käyttäneen puolustavaa retoriikkaa argumentaation tukena, mutta se käytti myös hallitusta enemmän hyökkävää retoriikkaa. Hyökkävässä retoriikassa vastapuolen argumenttia pyritään purkamaan ja vastustamaan. Retoriikat eivät ole kuitenkaan toisistaan täysin irrallisia, vaan niitä voidaan käyttää myös toistensa rinnalla.²⁷ Oppositiossa käytettiin hyökkävää retoriikkaa esimerkiksi seuraavasti:

Just pari viikkoa sitten Suomen pääministeri oli mukana muokkaamassa Turkin kanssa sopimusta, joka on aika laajasti tuomittu kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien vastaiseksi...On aivan käsittämätöntä, että tässä nyt hallitus pelaa salakuljettajien pussiin, siinä vaiheessa, kun me kaikki tiedämme, että jokainen isä, jokainen äiti tekee kaikkensa päästäkseen lastensa luokse.²⁸

²³ ”Sipilän hallitus nimitettiin”. Valtioneuvoston verkkosivut. <<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/sipilan-hallitus-nimitettiin>> [luettu 2.2.2025]

²⁴ Välimäki 2020, 114.

²⁵ Ibid., 100–101, 111–116.

²⁶ Suoninen, 2016, 342–343.

²⁷ Ibid., 342–343, 367–368.

²⁸ PTK 36/2016 vp, E. Kari, 12.4.2016. [luettu 2.4.2025].

Sitaatissa vihreiden Emma Kari pyrki argumentoimaan perheenyhdistämisen tiukentamista vastaan vetoamalla siihen, että salakuljettajat hyötyisivät muutoksesta. Sitaatissa hyökkäävällä retoriikalla pyritään asettamaan hallitus huonoon valoon esittämällä hallituksen toimien olevan epäinhimillisiä. Hyökkäävää retoriikkaa käytettiin myös muissa puheenvuoroissa selittämään, millä eri tavoilla hallituksen tekemä politiikka oli väärää turvapaikanhakijoiden näkökulmasta. Toisaalta puolustelevalle retoriikalle he vahvistivat omia vastakkaisia näkökulmiaan.

Hallitus halusi vahvistaa viestiään, mutta ei keskittynyt yhtä paljon roolinsa esittämiseen vakuuttavana viestintuojana. Viestin esittäjän vakuuttavuuteen vaikuttaa puhujakategoria, mikä on yksi retorisisista keinoista. Puhujakategoriolla tarkoitetaan sitä, mistä asemasta puhuja esittää argumenttinsa. Jos puhujakategoria on arvostettu, kuten esimerkiksi ministerin pesti tai ammattipoliitikko, on argumentti vakuuttavampi.²⁹ Esimerkiksi sisäministeri Orpo esitti puheenvuoronsa keskusteluissa sisäministerinä, eikä esimerkiksi isänä. Hän osoittaa puhujakategoriansa esimerkiksi turvallisuusselonteon esittelypuheenvuorossaan:

Meille sisäministeriössä on tullut kovin selväksi, että rajaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä on tänä päivänä hyvin vaikea vetää, sitä ei ole: se, mikä tapahtuu Afrikassa tai Lähi-idässä, siirtyy pian Välimerelle, Kreikkaan, Italiaan, Eurooppaan — Pohjoismaihin ja Suomeen asti.³⁰

Hallituksen jäsenet ovat jo valmiiksi arvostetussa puhujakategoriassa, joten esittäjän vakuuttavuuden perustelu ei ole tarpeellista, vaan voidaan keskittyä enemmän viestin vakuuttavuuteen. Viestijänä opposition kansanedustajat puhuvat hallituksen tavoin myös poliitikon puhujakategoriasta käsin. Voidaan kuitenkin arvioida, että opposition puhujakategoria ei ole yhtä vakuuttava, kuin hallituspuolueen jäsenten, koska hallituksen jäsenillä on takanaan kansan enemmistön tuki. Tähän vaikuttaa kuitenkin myös, kelle viesti esitetään.

Kaikki eduskuntapuolueet ovat heterogeenisiä, mikä tarkoittaa, että puolueiden sisällä on näkemuseroja ja puolueet ovat sosiodemografisesti erilaisia.³¹ Keskusteluissa puolueet seurasivat yleisesti yhtä linjaa ja perustelivat asioita yhteneväisesti, mutta poikkeuksia oli. Yksittäiset kansanedustajat poikkesivat silloin tällöin puheenvuoroissaan oman puolueensa

²⁹ Suoninen, 2016, 346–348.

³⁰ PTK 57/2016 vp, P. Orpo, 24.5.2016. [luettu 1.4.2025].

³¹ Raunio ja Wiberg, 2014, 77–90.

valtavirrasta. Esimerkiksi SDP:n Antti Lindtman myötäili hallituksen halua tiukentaa perheenyhdistämiskäytäntöjä puheenvuorossaan:

On kuitenkin syytä huomata, että Euroopassa on menossa kehitys, jossa kaikki maat tiukentavat perheenyhdistämiskäytäntöjä. Voi esittää kysymyksen: voiko Suomi jäädä tästä ulos? Ja vastaus on, että ei. Kyllä Suomenkin pitää tarkastella ja tiukentaa perheenyhdistämiskäytäntöjä. (Eduskunnasta: Oho!).

Lindtman jatkoi argumentoiden, että hallituksen esityksen yksityiskohtia täytyy silti tarkastaa. Muut SDP:n jäsenet eivät antaneet samalla tavalla myöten, joten Lindtman poikkesi puolueensa valtavirrasta. Tämän osoittaa myös muun eduskunnan ihmettely puheenvuoron jälkeen, kun kuului ”Oho!” huutoja. Yksittäiset kansanedustajat olivat puheenvuoroissaan myös kärkkäämpiä ja esittivät esimerkiksi syrjivämpiä puheenvuoroja kuin toiset oman puolueen kansanedustajat. Tutkielmassa käytetyt puheenvuorot edustavat kuitenkin puolueen enemmistöä, ellei toisin ole sanottu.

Turvallistamisen purkajana oppositio ei nähnyt keskusteluissa turvapaikanhakijoiden uhkaa samalla tavalla kuin hallitus. He tarkastelivat tilannetta enemmän turvapaikanhakijan, eikä Suomen turvallisuuden näkökulmasta. Myös uhkia tarkasteltiin näin ja uhat kohdistettiin ensisijaisesti turvapaikanhakijoihin. Kotoutumisesta puhuttaessa opposition puheenvuoroissa tuotiin paljon esille kansanedustajien ajatuksia hallituksen epäonnistumisesta. Moni pelkäsi kotoutumisen epäonnistumista, mutta syiksi ei mainittu esimerkiksi radikalisoitumista, vaan asiaa tulkittiin turvapaikanhakijoiden oman hyvinvoinnin kautta. Näin oppositio puhui monesti ikään kuin turvapaikanhakijoiden puolesta.

Oppositio ei myöskään tehnyt vastaturvallistamista yhtä paljon, kuin turvallistamisen purkamista. Kuitenkin kun vastaturvallistamista harjoitettiin, nähtiin oikeana uhkana turvapaikanhakijoita vaarantavat toimenpiteet. Näin ollen voidaan todeta, että oppositiossa vastaturvallistamisen kohteena oli hallituksen kiristävä turvapaikkapolitiikka. Etenkin kotouttamiseen ja perheenyhdistämisen vaikeuttamiseen liittyvät aiheet nähtiin oppositiossa turvapaikanhakijoita uhkaavana.

Eduskuntakeskusteluissa välittyi selkeästi vastakkainasettelu hallituksen ja opposition välillä. Oppositioilla oli usein vastakkaisia näkemyksiä, ja hallitusta tukevia puheenvuoroja tuli oppositiosta vähän. Tämä ei sinällään ole erikoista, sillä opposition rooli suomalaisessa politiikassa on haastaa hallitusta. Haastaminen kuuluu poliittiseen peliin, kun hallituksesta

ulkopuolelle jääneet puolueet haluavat saada äänensä kuuluviin.³² Hallituksen kritisointi on normaali osa opposition roolia, ja yksi tehtävistä on kiinnittää hallituksen huomiota opposition kokemiin epäkohtiin. Väittelyt ovat strategisia ja tähtäävät oman argumentin voittoon. Esimerkiksi oppositiosta tulevien kysymysten avulla pyritään saamaan aikaan huomiota ja muutosta asioihin, jotka hallitus jättäisi mieluummin huomiotta.³³ Puheenvuoroilla voidaan myös rakentaa poliittista profiilia ja parantaa itse kansanedustajan, mutta myös puolueen mainetta.³⁴ Näin ollen, vaikka oppositio aktiivisesti pyrki torjumaan hallituksen luomaa uhkakuva, oli kyse myös poliittisesta pelistä, missä oman puolueen arvostusta pyritään nostamaan kansalaisten silmissä.

2.2 Turvapaikanhakijat uhkana Suomen yhteiskunnalle

Tutkija Matti Välimäen mukaan yksittäisiä ihmisryhmiä on eri aikoina pyritty sulkemaan yhteisöjen ulkopuolelle vuosisatojen ajan. Vieraan ryhmän ajattelemisen uhkana on mahdollistanut usein normaalista poikkeavia ja eristäviä toimenpiteitä, kuten ihmisryhmien sulkemisen yhteiskunnasta erilleen esimerkiksi keskitysleireille.³⁵ Näin ollen turvallistamisen prosessi näyttää olevan osa historiallista jatkumoa, missä vieras ryhmä tulkitaan monisyiseksi uhaksi.

Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteossa kerrottiin tarkemmin, miten hallituksen mielestä turvapaikanhakijat vaikuttivat Suomen turvallisuuteen. Asiakirjan mukaan sisäisen turvallisuuden selontekoa ei ollut tehty ennen vuotta 2016.³⁶ Jo selonteon laatiminen voidaan tulkita viestiksi turvattomuuden tunteesta. Selonteossa yhdeksi kantavaksi teemaksi nousi hallitsematon maahantulo ja turvapaikanhakijat ja siksi voidaan arvioida, että turvapaikkakriisi on vaikuttanut selonteon toteuttamiseen. Selonteossa käsitellään muitakin sisäiseen turvallisuuteen vaikuttavia teemoja, mutta turvapaikanhakijat ovat keskeinen keskusteluaihe.

Tutkija Paulina Polkon mukaan turvapaikanhakijoilla tai ylipäätään suurella joukolla pakolaisia voi olla kielteisiä vaikutuksia kohdemaahansa. Tutkitusti etenkin köyhillä alueilla

---

³² Raunio, 2018, 159–160.

³³ Raunio ja Wiberg, 2014, 203–208.

³⁴ *ibid.*, 221.

³⁵ Välimäki, 2024, 78.

³⁶ VNS 5/2016 vp, 2. [luettu 2.2.2025].

suuret joukot voivat kuluttaa luonnonvaroja, vaikuttaa terveydenhuoltoon sekä koulutukseen. Myös turvallisuuteen voi olla vaikutuksia. Usein kielteisiä vaikutuksia kuitenkin liioitellaan. Polko muistuttaa uhkien alueellisuudesta ja kausiluonteellisuudesta.³⁷ Myös eduskunnassa turvapaikanhakijoista puhuttiin turvallisuusselonteosta keskusteltaessa suoraan yhteydessä suomalaisten turvallisuuteen. Asiaa käsiteltiin etenkin yhteydessä rikollisuuteen ja terrorismiin. Esimerkiksi perussuomalaisten Maria Tolppanen vihjasi, että vastaanottokeskuksista poistuneet 2500 turvapaikanhakijaa, joiden olinpaikka ei ollut tiedossa, saattoivat kuulua rikollisjengeihin:

Toinen uhka on se, että tällä hetkellä turvapaikanhakijoista on teillä tietämättömillä 2 500. Osa näistä ihmisistä on alaikäisiä, ja voitte olla vakuuttuneita siitä, että he eivät ole Mikä-mikä-maassa, tai jos ovat, niin se on tämän päivän Mikä-mikä-maa, jota ei johda kapteeni Koukku vaan, jota johtaa joku rikollisjengi tai mahdollisesti joku terroristeihin viittaava jengi.³⁸

Sisäministeri Orpo oli kuitenkin kommentoinut tilannetta aiemmin keskustelussa arvioiden, että suurin osa kyseisistä turvapaikanhakijoista olisi jo poistunut maasta.³⁹ Näin ollen Tolppanen loi itse yhteyden turvapaikanhakijoiden ja rikollisuuden välille, ja esitti turvapaikanhakijat uhkana.

Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa hyvinvointivaltio on osa kansallista identiteettiä.⁴⁰ Kuitenkin taloudellista uhkaa on esitetty Suomessa ja ulkomailla ulkopuolisten syyksi jo ennen hyvinvointivaltion rakentumista. Jo 1800-luvulla Suomessa itärajan takaa tulleita kulkukauppiaita syytettiin laittomasta kaupankäynnistä, ja näin luotiin taloudellista uhkakuva.⁴¹ Taloudellisen uhan rakentamisessa voidaan havaita historiallista jatkumoa, sillä taloudellinen kestävyys ja hyvinvointivaltion rajat olivat hallitukselle keskeinen peruste uhan sanoittamisessa. 2000-luvulla uhka ei liity enää yksittäisiin kauppiaisiin, vaan monimutkaisiin hyvinvointijärjestelmiin, jotka ovat suomalaisen yhteiskunnan kulmakivi.

Turvallisuusselonteon keskustelussa sisäministeri Orpo totesi, että yhden turvapaikanhakijan majoitus vastaanottokeskuksessa maksaa 18 000 Euroa. Samassa puheenvuorossa hän argumentoi tilanteen taloudellisesta kestävämyydestä: ”On sekä yhteiskunnallisesti että taloudellisesti kestävämpää pitää oleskeluluvan saanut henkilöä vastaanottopalveluiden

---

³⁷ Polko, 2012, 92–93.

³⁸ PTK 57/2016 vp, M. Tolppanen, 24.5.2016. [luettu 2.2.2025].

³⁹ PTK 57/2016 vp, P. Orpo, 24.5.2016. [luettu 2.2.2025].

⁴⁰ Keskinen, 2016, 353.

⁴¹ Välimäki, 2024, 82.

piirissä, kun hänen pitäisi siirtyä kuntaan kotoutumaan.”⁴² Asian esittäminen tosiasiapuheena on retorinen keino. Tosiasiapuheessa väitteet esitetään totuutena niin, että muuta vaihtoehtoa ei ole.⁴³ Esimerkiksi sisäministeri Orpon toteamus taloudellisesta kestävämmästä on esitetty ainoana tosiasiana. Myös ulkomaalaislain tiukentamisen keskustelun esittelypuheenvuorossa Orpo totesi, että turvapaikanhakijoiden määrien vuoksi perheenyhdistämisen sitominen toimeentuloon olisi välttämätöntä.⁴⁴ Vastaavanlainen tosiasiapuhe on tyypillistä etenkin hallitukselta. Usein hallituksen jäsenet pyrkivät määrittämään kielteiset asiat välttämättömiksi tosiasioiksi, jotta tiettyihin kohtiin ei takerruttaisi ja omaa viestiä voidaan vahvistaa ilman vastaväitteitä. Näin luodaan käsitystä uhasta, jonka varalle on pakko tehdä ikäviä päätöksiä.

Hallituspuolue kokouksen kansanedustaja Ben Zyskowitz totesi samassa keskustelussa, että vaikka kotouttamisen kustannukset nousisivat, tulisi Suomen taloudelle haitallisemmaksi suurien turvapaikanhakijamäärien jatkuminen:

Mutta kysyn kuitenkin edustaja Aallolta: kummat kustannukset ovat suurempia, ne, jotka tässä tulevat mahdollisen byrokratian lisääntymisestä tuloharkinnassa, vai ne kustannukset, jotka tulevat siitä, että kymmenet tuhannet Eurooppaan saapuvat turvapaikanhakijat hakeutuvat nimenomaan Suomeen... sen vuoksi, jos meillä tämä perheenyhdistämisen mahdollisuus olisi selvästi sallivampi kuin kaikilla muilla Euroopan mailla? Kumpikohan maksaa enemmän: nämä byrokratiakustannukset vai se, jos toteutuu se, mitä toteutui viime vuonna — kymmenet tuhannet irakilaiset halki koko Euroopan saapuivat vielä Suomeen?

Opposition Touko Aalto vihreistä vastasi edustaja Zyskowitzille, että toisaalta myös Suomen huoltosuhteen heikkeneminen ja huono kotouttaminen tulee maksamaan suomalaiselle yhteiskunnalle:

Kysyn edustaja Zyskowitzilta, kuinka paljon maksaa se, että kotoutuminen ei onnistu. Kaikissa keskusteluissa toistuu aina uudestaan ja aina uudestaan, kuinka kallista on nimenomaan se, että tänne Suomeen tulleiden ihmisten kotoutuminen ei onnistu, ja nyt pyritään tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka heikentää tuntuvasti ihmisten kotoutumisen mahdollisuuksia.⁴⁵

Vastaava edestakainen kaksinpuhelu edustajien välillä on keskusteluissa yleistä. Taloudellisen uhan argumentit molemmin puolin olivat yksinkertaiset. Hallitus pelkäsi turvapaikanhakijoiden määrän olevan rasite Suomen taloudelle ja pyrki siksi toiminnallaan

⁴² PTK 57/2016 vp. P. Orpo, 24.5.2016. [luettu 3.2.2025].

⁴³ Suoninen, 2016, 351–353.

⁴⁴ PTK 36/2016 vp, P. Orpo, 12.4.2016. [luettu 3.2.2025].

⁴⁵ PTK 36/2016 vp, B. Zyskowitz; T. Aalto, 12.4.2016. [luettu 3.2.2025].

estämään turvapaikanhakijoiden tulemisen. Puolestaan turvallistamisen purkamisen näkökulmasta turvapaikanhakijoiden auttaminen meni talouden edelle.

Tutkija Matti Välimäen mukaan ulkomaalaisten käsittely uhkakuvien kautta valuu yleisen puheen- ja ajattelutapojen myötä myös politiikkaan ja lainsäädäntöön. Kun pakolaiset ovat turvallistamisen piirissä, käyttävät niin poliitikot, media kuin kansalaiset turvallistamiseen liittyvää kieltä, jolloin pelot pakolaisia tai tässä tilanteessa turvapaikanhakijoita kohtaan kasvavat. Uhkaan eli maahan tullessiin turvapaikanhakijoihin voidaan alkaa turvallistamisen ilmiön myötä liittää rasismia.⁴⁶ Myös eduskuntakeskusteluista nousi esiin vieraanpelko, islamofobia ja terrorismin yhdistäminen muslimeihin. Yksittäiset puheenvuorot olivat selkeästi rasistisia.

Joissain puheenvuoroissa nousi esiin ajatus uhan kohdistumisesta kansalliseen identiteettiin. Niissä puhuttiin esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kyvyttömyydestä sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan ja ymmärtää esimerkiksi tasa-arvoa. Muita mainittuja uhkia olivat Suomen ulkomaalaistuminen sekä suomalaisen sivistyksen häviäminen. Perussuomalaisten Teuvo Hakkarainen sanoi turvallisuusselonteon keskustelussa ”...jos keskellemme aletaan laittamaan lisää näitä miehiä, ja tulee näitä Ismailin jälkeläisiä, jotka ovat sotineet aina keskenään, eikä koskaan rauhaa tule...”⁴⁷. Hän myös viittasi toisessa keskustelussa turvapaikanhakijoihin sanoessaan, että heillä ei ole suomalaista sivistynyttä perhetulkintaa, vaan ”miehillä on viisi vaimoa ja kuudes raskaana”.⁴⁸ Kyseisissä puheenvuoroissa voidaan havaita, että puhuja pitää turvapaikanhakijoiden etnistä alkuperää uhkana. Näissä puheenvuoroissa oli havaittavissa myös rasismia. Rasismi voidaan määritellä toisen ihmisryhmän alemmuuden korostamisena, ja käytöksenä sekä asenteina, mitkä heijastavat tätä uskomusta. Kyseinen käytös voi olla syrjintää, ennakkoluuloja tai jopa ihmisryhmän sortoa.⁴⁹ Vastaava retoriikka luo uhkakuvaa kansalliselle identiteetille ja pyrkii sanoittamaan, miten turvapaikanhakijat eivät voi sopeutua Suomeen heidän alkuperänsä takia.

Tarkasteltavissa eduskuntakeskusteluissa uhka kohdistettiin suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueisiin, kuten turvallisuuteen, taloudelliseen kestävykseen ja kansalliseen identiteettiin.

---

⁴⁶ Välimäki, 2024, 76.

⁴⁷ PTK 57/2016 vp. T. Hakkarainen, 24.5.2016. [luettu 5.2.2025].

⁴⁸ PTK 36/2016 vp. T. Hakkarainen, 12.4.2016. [luettu 5.2.2025].

⁴⁹ ”Racism”. Merriam Websterin sanakirjan verkkosivut. <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/racism>> [luettu 7.10.2025].

Turvapaikanhakijat esitettiin yhteiskuntaa horjuttavana voimana, ja hallituksen puoltamat kiristävät toimet esitettiin yhteiskuntaa pelastavina käytäntöinä. Turvapaikanhakijat nähtiin hallituksen silmin omasta väestöstä poikkeavana, ja osittain siksi myös uhkana suomalaisille.

3 Suomi vai turvapaikanhakijat uhattuna?

3.1 Uhka kohdistetaan suomalaisten turvallisuuteen

Turvapaikanhakijoiden ja laajemmin pakolaisten turvallistamisessa sekä turvallistamisen purkamisessa ovat vastakkain uhri ja uhka.⁵⁰ Eduskunnassa tämä näkyi opposition pyrkimyksenä kohdata turvapaikanhakijat humanitaarisesta näkökulmasta, kun taas hallitus otti utilitaristisen ja uhkaa korostavamman näkökulman. Näin tehdään myös turvallistamista ja turvallistamisen purkamista. Taloudellista uhkaa, Suomen turvallisuuteen vaikuttavaa uhkaa ja kansalliseen identiteettiin kohdistuvaa uhkaa perusteltiin toisiinsa kietoutuneilla, sekä täysin omilla syillään. Uhkaa rakennettiin ja purettiin molemmin puolin käyttämällä erilaisia retorisia keinoja, kuten ääri-ilmaisujen käyttöä, numeerista määrällistämistä ja esimerkkejä havainnollistamiseen. Retoristen keinojen kanssa käytetään myös esimerkiksi tunteisiin vetoavia ilmauksia. Retoriikalla luodaan omaa näkemystä tukevaa mielikuvaa turvapaikanhakijoista.

Uhkaa turvapaikanhakijoiden yhteydestä rikollisuuteen perusteltiin eduskunnassa käyttämällä kärjistämistä ja kärjistettyjä esimerkkejä. Tässä yhteydessä esimerkkien tarkoitus on retorisena keinona havainnollistaa asiaa ja lisätä ymmärrettävyyttä.⁵¹ Kansalaisaloitteen keskustelussa perussuomalaisten edustaja Juho Eerola osoittaa esittelypuheenvuorossaan ensin osanottonsa aiemmin Kajaanissa tapahtuneen väkivaltateon uhreille. Hän sanoi: ”Arvoisa rouva puhemies! Aivan tähän alkuun haluan välittää osanottoni Kajaanissa viikonlopun aikana väkivallanteossa surmansa saaneen henkilön omaisille ja ystäville.”⁵² Vasta osanottamisen jälkeen hän alkoi puhua rikokseen syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamisesta. Ylen uutisista selviää, että kyseessä on ollut irakilaistaustaisten turvapaikanhakijoiden aiheuttama vakava pahoinpitely ja osalliset olivat myös syytettynä uhrin taposta.⁵³

Puolestaan kokoomuksen kansanedustaja Timo Heinonen antoi keskustelussa kuvailevan esimerkin ulkomaalaistaustaisesta miehestä, joka oli saanut väliaikaisen oleskeluluvan Suomesta, ja sen voimassa ollessaan tehnyt törkeän seksuaaliväkivallan teon alaikäistä

⁵⁰ Léonard ja Kaunert, 2021, 563–564.

⁵¹ Suoninen, 2016, 365.

⁵² PTK 82/2016 vp, J. Eerola, 13.9.2016. [luettu 4.2.2025].

⁵³ Yle uutiset, 22.11.2016, ”Otanmäen taposta syytetyt syyttävät toisiaan – Syyttäjä: Raha oli motiivi”.

kohtaan. Hän jatkoi kertoen miehen muutkin rikokset, jotka olivat törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja murha:

Somalialainen mies saapui Suomeen 1990 ja haki maasta turvapaikkaa. Turvapaikkaa hänelle ei myönnetty, mutta hän sai humanitäärisistä syistä väliaikaisen oleskeluluvan. Se päättyi keväällä 1994. Vuotta aiemmin tämä mies oli raiskannut 13-vuotiaan tytön Tampereella. Pari vuotta myöhemmin mies oli edelleen Suomessa, murhasi 15-vuotiaan tytön Tampereella. Elinkautisen vankeustuomion aikana mies syyllistyi myöhemmin vain muutaman tunnin vankilomalla pienen lapsen törkeään seksuaaliseen hyväksikäyttöön... Mikä on tilanne vuoden päästä? Onko tämä raiskaaja, murhaaja-raiskaaja, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttäjä vapaana ensi vuoden syyskuussa? ⁵⁴

Heinosen puheenvuoroa on lyhennetty tähän tutkielmaan, koska puheenvuoro oli todella pitkä. Heinosen esimerkissä käytetään paljon yksityiskohtia, mikä on myös retorinen keino. Yksityiskohtien antaminen tuo esimerkkiin tarinallisuutta.⁵⁵ Tarinallistamisen avulla Heinonen pyrki luomaan todenmukaisen kuvan väkivaltaisista tapahtumista.

Eerola ja Heinonen käyttivät keskustelussa havainnollistamiseen äärimmäisiä esimerkkejä turvapaikanhakijoiden rikoksista. He sitoivat poikkeuksellisen väkivaltaisia ulkomaalaisten tekemiä rikoksia turvapaikanhakijoihin keskustelussa, jossa tiedettiin jo valmiiksi, että kansalaisaloite tulisi hylkäämään sen puutteiden vuoksi. Koska aloitteen hylkäämisestä tiedettiin etukäteen, on kyseisten esimerkkien esittäminen erikoista. Esimerkkien avulla luotiin mielikuvaa uhkaavista ulkomaalaisista, ja niiden äärimmäisen väkivaltaisuuden takia niitä oli myös vaikea vastustaa. Näin kyseiset kansanedustajat osallistuivat turvallistamiseen puheen kautta. Esimerkit luovat mielikuvan turvapaikanhakijoista uhan luojina, eivätkä uhreina ja uhan pakenijoina.

Polko kertoo tutkimuksessaan uhista, joita turvapaikanhakijat voivat kohdata. Esimerkiksi uhat fyysiselle, materiaaliselle ja psykologiselle turvallisuudelle ovat mahdollisia. Polko myös listaa, että syrjintä, köyhyys, omaa osaamista vastaamattomat työpaikat ja rajattu pääsy terveydenhuoltoon ovat vain joitain turvapaikanhakijoihin kielteisesti vaikuttaneita asioita.⁵⁶ Oppositio keskittyi turvallistamisen purkamisessa turvapaikanhakijoihin kohdistuneisiin uhkiin. Oppositiopuolueet, etenkin vihreät ja vasemmistoliitto, käyttivät toistuvasti esimerkkejä, joissa asetettiin turvapaikanhakijan rooliin tai pyrittiin vetoamaan tunteisiin turvapaikanhakijoiden kautta. Esimerkiksi Vihreiden Satu Hassi muistutti eduskuntaa, että

⁵⁴ PTK 82/2016 vp, T. Heinonen, 13.9.2016. [luettu 4.2.2025].

⁵⁵ Suoninen, 2016, 356–357.

⁵⁶ Polko, 2012, 94.

edellisenä vuonna 10 000 alaikäistä katosi pakolaismatkallaan kohti Eurooppaa.⁵⁷ Vihreiden Ozan Yanar jatkoi samaa keskustelua ja pyrki asettamaan vastapuolen turvapaikanhakijan tilanteeseen:

Minä haluaisin nähdä sen kansanedustajan, jonka mielestä on ihan ok, että hän matkustaa ja hän muuttaa toiselle puolelle maailmaa eikä hänelle anneta oikeutta omaan perheeseen, ja jonka perhe pakotettaisiin jäämään sodan keskelle ja joka olisi todella tyytyväinen asian kanssa.⁵⁸

Tunteisiin vetoavilla esimerkeillä pyritään purkamaan uhkaa muistuttamalla, että itse turvapaikanhakijat ovat niitä, jotka ovat kokeneet uhan ja vaaran. Kun hallituksen esimerkit pyrkivät saamaan yleisön varpailleen uhasta, pyrkii oppositio purkamaan uhkaa sanoittamalla turvapaikanhakijoiden kokemia vääryyksiä.

Opposition toistamat muut sanavalinnat keskusteluissa, kuten epäinhimillinen, hengenvaara, hädänalainen ja vaarallinen pakomatka loivat mielikuvaa haavoittuvaisessa asemassa olevista turvapaikanhakijoista, eivätkä uhan aiheuttajasta. Näin ollen voidaan havaita mielikuvan olevan vastakkainen hallituksen luomasta. Esimerkiksi aiemmin mainittujen Eerolan ja Heinosen äärimmäiset esimerkit väkivaltaisista turvapaikanhakijoiden rikoksista loivat mielikuvaa väkivaltaisesta uhasta, mikä tulisi karkottaa. Hallituksen jäsenten sanavalinnat kuten suuri uhka, maahanmuuttajajengit, Lähi-Idän miehet ja turvattomuuden tunne, luovat mielikuvaa vaarallisista turvapaikanhakijamiehistä, joilla on omistajuutta tilanteestaan.

Uhkaa rikollisuudesta perustellaan myös kansalaisten huolen kautta. Keskustan Mikko Kärnä totesi, että kansalaisaloite ulkomaalaisten karkottamisesta on merkki kansalaisten huolesta ulkomaalaistaustaisten tekemiä rikoksia kohtaan. Hän sanoi kansalaisaloitteenkeskustelussa: ”Tämä nyt käsitellyssä oleva kansalaisaloite on erittäin vahva huolestuneiden kansalaisten tahdonilmaus.”⁵⁹ Myös muissa keskusteluissa vedottiin siihen, että yleisen turvallisuuden tunne heikentyy kansalaisten keskuudessa. Voidaan arvioida, että kansalaisten huolen avulla hallitus sai legitimitettä eli pätevyyttä omille perusteluilleen. Jos vaikuttaa siltä, että kansa on peloissaan turvapaikkatilanteen takia, ovat he yleisönä myös vastaanottavaisia hallituksen turvallistamiselle ja tiukentaville toimenpiteille.

---

⁵⁷ PTK 47/2016 vp, S. Hassi, 3.5.2016. [luettu 8.2.2025].

⁵⁸ PTK 36/2016 vp, O. Yanar, 12.4.2016. [luettu 8.2.2025].

⁵⁹ PTK 82/2016 vp, M. Kärnä, 13.9.2016. [luettu 6.2.2025]

Kansalaisten huoleen vedotessa kansanedustajat käyttävät retorisisina keinoina etäännyttämistä omista intresseistään ja liittoutumisasteen säätelyä. Etäännyttämisellä omista intresseistä tarkoitetaan sitä, että esitetään asia niin, ettei sen kautta ajeta omaa etua.⁶⁰ Näin tehdään esimerkiksi edellisessä kappaleessa mainitussa kansanedustaja Kärnän puheenvuorossa, jossa vedotaan turvallisuuden tunteen heikkenemiseen kansalaisten keskuudessa. Liittoutumisasteen säätelyllä tarkoitetaan puolestaan sitä, esittääkö kertoja asian viestinviejänä vai viestintukijana. Sitoutuuko siis kertoja väitteeseen vai etäännyttääkö hän itsensä.⁶¹ Kansan turvattomuuden perustelun kautta voidaan toimia viestinviejänä, jolloin auktoriteetti annetaan kansalle. Asiat esitettiin kansalaisten tahtona, ja kansanedustajat vain ikään kuin toivat ne eduskunnassa esiin kansalaisten puolesta.

Pakolaiskriisin kanssa samaan aikaan terrorismin määrä nousi Euroopassa ja tämän myötä käsite terrorismikriisi nousi pakolaiskriisin rinnalle. Osa terrori-iskuista yhdistettiin Daesh -organisaatioon ja tekijät olivat tulleet pakolaisvirtojen mukana. Näin ollen oli todisteita siitä, että pakolaisvirtoihin pystyi soluttautumaan terroristeja.⁶² Etenkin tämän takia Suomessa ja myös laajemmin Euroopassa turvapaikanhakijoita pidettiin terroriuhkana. Tutkimuksissa ilmiötä on pidetty turvallistamisella assosiaation kautta. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikkia turvapaikanhakijoita ajatellaan terroriuhkana, millä oikeutetaan toimet uhan torjumiselle. Turvallistaminen yhteyden kautta auttaa havainnollistamaan, miten uhreista luodaan uhkaa. Suurin osa turvapaikanhakijoista pakenee samaa tai samantyyllisiä terroristijärjestöjä, kuin Euroopan terrori-iskujen aiheuttaneet järjestöt.⁶³ Silti koko turvapaikanhakijoiden joukko turvallistetaan ja nähdään terroristeina, koska Eurooppaan saapuneet terroristit hyväksikäyttivät pakolaisaaltoja liikkumiseen. Asenteet maahanmuuttajia kohtaan ovat myös negatiivisempia, kun terroristi-iskuissa on eurooppalaisia uhreja, kuten vuosina 2015–2016 oli.⁶⁴ Näin ollen kytkökset, joita luotiin turvapaikanhakijoiden ja terrorismin välille olivat vahvoja. Myös Suomessa koko eduskunta oli tiukempi terrorismin suhteen, eikä siis vain hallitus rakentanut uhkakuvaa.

---

⁶⁰ Suoninen, 2016, 345–346.

⁶¹ Ibid., 348–350.

⁶² Léonard ja Kaunert, 2021, 569–570.

⁶³ Ibid., 570–574.

⁶⁴ Zunes, 2017, 1–2.

Terrorismin lisääntyminen muualla Euroopassa nosti turvallisuusuhkaa myös Suomessa.⁶⁵ Timo Heinonen toteaa turvallisuusselonteossa terroristien hyväksikäyttäneen pakolaisvirtaa. Myös perussuomalaisten Mika Raatikainen puhuu turvapaikanhakijoista ja terrorismista useaan otteeseen vihjailevasti. Hän aloittaa todeten, että kansalaisten turvallisuuden tunne on heikentynyt turvapaikanhakijoiden kasvun ja terrorismin uhan seurauksena, sitoen ne kielellisesti toisiinsa. Hän jatkaa myöhemmin samassa puheenvuorossa:

Suojelupoliisi arvioi, että väkivaltaisesta jihadistisesta toiminnasta kiinnostuneiden henkilöiden lukumäärä kasvaa Suomessa turvapaikanhakijatilanteen vuoksi. Myös terrorismin tuki- ja värväystoiminta saattaa yhä lisääntyä. Maassamme pyörii turvapaikkainvaasion myötä tulleita potentiaalisesti sotarikoksiin syyllistyneitä tai muuten epämääräisiä henkilöitä, joiden kaikkien taustaa ei todellakaan tiedä kukaan, vaikka eräs kansliapäällikkö muuta onkin julkisuudessa kertonut.⁶⁶

Näin Raatikainen vihjasi, että turvapaikanhakijoiden ja terroristien välillä oli yhteyksiä, ja seurauksena koko turvapaikanhakijoiden joukko turvallistetaan.

Kuitenkin koko eduskunta oli sitä mieltä, että suomalaisten turvallisuuden tunne oli heikentynyt Euroopassa tapahtuneiden terrori-iskujen takia. Myöskään oppositio ei pyrkinyt vastustamaan hallitusta samassa määrin terrorismista keskusteltaessa, jolloin turvallistamisen purkamista ei tapahtunut. Kuitenkin esimerkiksi SDP:n kansanedustajat mainitsevat terrorismin yhteyden syrjäytymiseen. Satu Taavitsainen esimerkiksi pohti, että: ”Terroristien on helppo saada rekrytoitua lisää vihaisia joukkoonsa ja yhteiskunnat radikalisoituvat...emme voi pitää sisäistä turvallisuuttamme itsestäänselvyytenä, vaan siitä on pidettävä jatkuvasti huolta kansalaisyhteiskuntaa ja pohjoismaista hyvinvointivaltiota vahvistaen”.⁶⁷ Esimerkiksi näin oppositiosta pyrittiin tuomaan esiin tarvetta panostaa turvapaikanhakijoiden ja hyvinvointipalvelujen yhteyteen. Kuitenkin ylipäättään keskusteluissa terrorismista puhutaan enemmän yleisellä tasolla, ja pohditaan turvapaikanhakijoiden yhteyksiä terrorismiin.

3.2 Uhattu kansallinen identiteetti

Keskustan kansanedustaja Mikko Kärnä painotti kotouttamisen keskustelussa, että Suomen kotouttamispolitiikan tulisi perustua sanontaan maassa maan tavalla:

⁶⁵ VNS 5/2016 vp, 12, [luettu 17.3.2025].

⁶⁶ PTK 57/2016 vp, T. Heinonen; M. Raatikainen, 24.5.2016. [luettu 13.2.2025].

⁶⁷ PTK 57/2016 vp, S. Taavitsainen 24.5.2016. [luettu 2.4.2025].

Näen itse niin, että kotouttamispolitiikan osalta meidän tulee nostaa johtotähdexemme se, mitä Suomi loppujen lopuksi on, ja sitoa siihen sanonta "Maassa maan tavalla". Tämä Suomen valtio on täysivaltainen demokratiaan, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen nojaava tasavalta, jossa on huomioitava aina se, että me kaikki ihmiset olemme samanarvoisia. Ja kaikki sellaiset vaikutteet, jotka tätä horjuttavat, on määrätietoisesti torjuttava, tulevat ne sitten ääriivasemmiston, äärioikeiston tai radikaalin islamin saarnaajien taholta. Kaikki tällaiset vaikutteet, jotka tätä horjuttavat, on torjuttava.⁶⁸

Puolestaan perussuomalaisten Juho Eerola totesi, että turvapaikan saaneen henkilön tulisi ymmärtää Suomen laki ja naisten tasa-arvon ehdoton asema. Hän jatkaa toisessa puheenvuorossa puhuen turvapaikanhakijoista: "...isoin osa heistä kyllä on ollut perheettömiä nuoria miehiä. Eli mitä he siis yhdistävät, jos saavat tämän oleskeluluvan? Eivät varmaan alkuun mitään, mutta sitten he ovat kyllä vahvoilla näillä lähtömaitensa avioliittomarkkinoilla, (Puhemies koputtaa) eli vaimokauppaa, eräänlaista ihmiskauppaa sekkin."⁶⁹ Kärnän ja Eerolan puheenvuoroissa yhdistetään turvapaikanhakijat naisten epätasa-arvon toteutumiseen. Keskusteluissa tuodaan esille useaan otteeseen nimenomaan tarve sille, että turvapaikanhakijat ymmärtävät naisten tasa-arvon ja demokratian osana suomalaista yhteiskuntaa.

Retoriikka, joka sitoo naisten turvallisuuden ulkomaalaisten miesten käytökseen auttaa havainnollistamaan kansallisvaltion ja kansalaisuuden käsitteitä sekä rajoja. Tutkija Suvi Keskinen mukaan turvapaikkakriisin aikaan Suomessa kansallinen identiteetti ja valkoisuus koettiin uhatuksi.⁷⁰ Esimerkiksi Eerolan ja Kärnän puheenvuorot vihjasivat, että turvapaikanhakijat eivät kykene käyttäytymään Suomen normien ja lakien mukaisesti. Eerola pelkäsi samassa puheenvuorossa turvapaikanhakijoiden kotouttamisen epäonnistumisen takia tapahtuvia asioita, kuten mellakoita ja terrorismia.⁷¹ Puhuminen ulkomaalaisten harjoittamasta väkivallasta ja kyvyttömyydestä sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan luo uhkakuvaa. Puheenvuoroilla luodaan tällöin myös me-te asetelmaa.

Kansallinen identiteetti on tässä tapauksessa sidottu demokraattisiin oikeuksiin ja naisten turvallisuuteen. Suomi esitetään maana, jossa nämä ovat yhteiskunnan kulmakiviä. Samaan aikaan turvapaikanhakijoiden oman alkuperän katsotaan olevan ristiriidassa näiden arvojen kanssa. Retoriikassa on vastakkainasettelua, sillä samaan aikaan kun puolustetaan naisten

---

⁶⁸ PTK 47/2016 vp, M. Kärnä, 3.5.2016. [luettu 12.2.2025].

⁶⁹ PTK 47, 2016, vp, J. Eerola, 3.5.2016. [luettu 12.2.2025].

⁷⁰ Keskinen, 2018, 157, 162.

⁷¹ PTK 47/2016 vp, J. Eerola, 3.5.2016. [luettu 11.2.2025].

oikeuksia ja tasa-arvoa, pyritään samalla retoriikalla oikeuttamaan turvapaikanhakijoiden sopimattomuutta Suomeen. Turvapaikanhakijoita ei näin ollen ajatella puheenvuoroissa tasavertaisina ihmisinä osana suomalaista yhteiskuntaa.

Eduskuntakeskusteluissa tuodaan esille usein suuri irakilaisten miesten osuus turvapaikanhakijoiden ryhmässä. Esimerkiksi Teuvo Hakkarainen totesi, että Suomeen oli tulossa 30 000 miestä ja pohti heidän osuuttaan turvapaikkaturismiin.⁷² Miehiä kuvailtiin välillä myös väkivaltaisina, kuten aiemmassa käsittelykappaleessa mainituissa Heinosen ja Eerolan esimerkeissä ulkomaalaisten tekemistä väkivalta- ja seksuaalirikoksista. Hallituksen toistelu turvapaikanhakijoiden vajaasta naisten tasa-arvon käsityksestä, irakilaisten miesten määrästä sekä turvapaikanhakijamiesten kuvailu väkivaltaisina luovat käsityksen, missä suomalaisiin naisiin kohdistuu turvapaikanhakijamielistä johtuva väkivallan uhka. Uhkaa perusteltiin oman kansan ja etenkin naisten turvallisuudella sekä edulla. Tällöin ei uskottu, että muualta tullut ihminen pystyisi sopeutumaan suomalaisen yhteiskunnan normeihin. Retoriikkaa käytettiin näin ollen perustelemaan uhkaa kansalliselle identiteetille, sekä naisten turvallisuudelle.

Uhkaa perusteltiin myös talouden kautta. Hallituksen diskurssista on löydettävissä hyvinvointisovinistista retoriikkaa. Hyvinvointisovinismilla tarkoitetaan ajatusta siitä, että hyvinvointipalvelut on varattu vain tietyille henkilöille, eli esimerkiksi niin sanotuille kantasuomalaisille mutta ei maahanmuuttajille.⁷³ Keskinen kertoo, että vastaavaa retoriikkaa löytyi jo hänen eduskuntakeskusteluitansa koskevassa 2009–2011 vuosia tarkastelevassa tutkimuksessaan.⁷⁴ Samankaltaisuus vuoden 2016 puheisiin on selkeä. Molemmissa tapauksissa turvapaikanhakijoita ei tarkastella vaaraa ja vainoa pakenevina, vaan taakkana hyvinvointijärjestelmälle. Voidaan arvioida, että tätä selittää hyvinvointivaltion osuus suomalaisessa identiteetissä. Jälleen taloudellisen uhan rakentamisessa voidaan havaita historiallista jatkumoa.

Taloudellista uhkaa perusteltiin etenkin turvapaikanhakijoista koituvilla kustannuksilla. Turvapaikanhakijoiden kasvavan määrän ajateltiin heikentävän hyvinvointiyhteiskuntaa ja koettelevan Suomen talouden kantokykyä. Osa hallituksenjäsenistä käytti kärkkäämpää

---

⁷² PTK 36/2016 vp, T. Hakkarainen, 12.4.2016. [luettu 12.3.2025].

⁷³ Keskinen, 2016, passim.

⁷⁴ Ibid.

retoriikkaa kuin toiset. Perussuomalaisten kansanedustajien mielestä osa pakolaisista haki Euroopasta ja Suomesta parempaa elintasoja, eikä heillä olisi ollut perusteluita turvapaikan saamiselle. He kuvailivat turvapaikanhakijoita elintasopakolaisiksi.⁷⁵ Hyvinvointivaltion tärkeys sidottiin myös kärjistetyksi terrorismin ehkäisyyn. Esimerkiksi perussuomalaisten Simon Elo totesi, että hyvinvointivaltio ei voisi tuullaan ”pelastaa ääri-islamistiselta kuoleman kultilta”.⁷⁶ Näin luotiin mielikuvaa vaarallisista turvapaikanhakijoista, jotka tulivat hyväksikäyttämään Suomen hyvinvointi ja -sosiaalijärjestelmää. Mielikuvalla voitiin perustella uhkaa, sillä yleisö pyrittiin vakuuttamaan siitä, että Suomi käytti turhaan rahaa hyväksikäyttäviin turvapaikanhakijoihin.

Hallituksen jäsenet perustelivat uhkaa yhtenäisillä puheenvuoroilla. Hallituspuolueiden jäsenten toistelu lauseesta maassa maan tavalla, sekä ulkomaalaistumisen ja sivistyksen häviämisen pelko, viittaavat siihen, että turvallistajalla on tarve tehdä assimilaatiota eli kulttuuriin sulauttamista. Turvapaikanhakijat hyväksytään vain, jos he suomalaistuvat tarpeeksi, eivätkä ole vaivaksi. Näin pyritään kertomaan, että vain suomalaissyntyiset ansaitsevat hyvinvointiedut ja turvapaikanhakijat ovat taloudellinen rasite Suomelle, eivätkä apua tarvitseva ryhmä.

Kaikissa tarkasteltavissa keskusteluissa joku hallituspuolueiden jäsenistä toisti Eurooppaan ja Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden määrää. Tämä numeerinen määrällistäminen tai kvantifioiminen on retorinen keino. Kvantifioinnilla pyritään lisäämään väitteen tieteellisyyttä.⁷⁷ Esimerkiksi valtioneuvoston selonteossa sisäisestä turvallisuudesta sisäministeri Petteri Orpo totesi: ”Eurooppaan saapui viime vuonna 1,3 miljoonaa turvapaikanhakijaa, ja monissa maissa turvapaikkajärjestelmät toimivat ääri rajoilla. Myös meidän oma järjestelmämme joutui koville, kun puolessa vuodessa hakijoita oli yli 30 000. Kasvuprosentti oli 800 ja oli yksi Euroopan korkeimpia.”⁷⁸ Numeroiden esittely ja toistaminen näkyi myös keskustelussa ulkomaalaislain tiukentamisesta. Perheiden yhdistämisen vaikeuttamista perusteeltiin sillä, että perheenyhdistämishakemuksien määrä tulisi vuodesta 2016 kasvamaan 17 000:sta seuraavana vuonna 28 000:een.⁷⁹ Määrien toistamisella pyrittiin kertomaan tilanteen vakavuudesta ja perustelemaan hallituksen linjaa.

⁷⁵ PTK 36/2016 vp, S. Elo, 12.4.2016. [luettu 9.2.2025].

⁷⁶ PTK 57/2016 vp, S. Elo, 24.5.2016. [luettu 13.2.2025].

⁷⁷ Suoninen, 2016, 358–360.

⁷⁸ PTK 57/2016 vp, P. Orpo, 24.5.2016. [luettu 12.2.2025].

⁷⁹ PTK 36/2016 vp, P. Orpo, 12.4.2016. [luettu 13.2.2025].

Oppositio puolestaan pyrki purkamaan uhkakuvan rakentamista tuomalla esiin muiden maiden vielä suuremmat turvapaikanhakijamäärät.

Keskusteluissa oli puhetta kotouttamisen hinnasta ja esimerkiksi perussuomalaisten Juho Eerola puolusti oman puolueensa näkemyksiä ja hallituksen politiikkaa kustannusten näkökulmasta. Hän puhui Suomen kantokyvyn rajoista ja epäonnistuneen kotouttamisen haitoista. Myös kokoomuksen Ben Zyskowicz pelkäsi kotouttamisesta koituvia kustannuksia. Puolestaan perussuomalaisten puolueesta oleva oikeus- ja työministeri Jari Lindström argumentoi, että hallituksen politiikka ei opeta turvapaikanhakijoita sosiaaliturvalle vaan töihin. Hän puhui turvapaikanhakijoista sanoen: ”Minä teen kaikkeni, että joka ikinen näistä työllistyisi, koska sitä kautta he rupeavat maksamaan veroja tähän yhteiskuntaan ja ovat osa tätä yhteiskuntaa, eikä niin päin, että me rupeamme maksamaan heitä. Tämä hallituksen politiikka on sitä, että me emme opeta ihmisiä sosiaaliturvalle vaan työn tekemiseen.”⁸⁰ Taloudellisista asioista puhuttaessa hallitus pelkäsi Suomen kantokyvyn ja hyvinvointijärjestelmien kestävyuden puolesta. Taloudesta puhuttaessa utilitaristinen ja hyvinvointisovinistinen näkökulma olivat selkeästi esillä. Hallitus pyrki perustelemaan tulevaisuuden ja kollektiivisesti Suomen kansan hyvinvoinnin kautta.

Oppositiossa ymmärrettiin myös hyvinvointijärjestelmiin ja Suomen kantokykyyn kohdistunut uhka, mutta eri syiden takia. Oppositioista SDP:n ja vasemmiston lisäksi vihreät toistivat, että perheenyhdistäminen olisi iso osa onnistunutta kotouttamista. Esimerkiksi vihreiden Touko Aalto kommentoi, että epäonnistunut kotouttaminen tulisi maksamaan Suomelle paljon todetessaan: ”Toki ymmärretään, että ollaan vaikean paikan edessä, mutta älkää vaikeuttako ja tehkö vielä kalliimmaksi tätä myös Suomelle ja myös inhimillisesti vielä vaikeammaksi koko tilannetta.”⁸¹ Oppositio pyrki siis ajoittain luomaan oman uhkakuvan, jossa turvapaikkapolitiikan kiristäminen tulisi johtamaan suurempaan laskuun Suomelle, koska kotouttaminen epäonnistuisi. Näin oppositiossa tehtiin vastaturvallistamista. He ottivat hallituksen tavoin hyvinvointijärjestelmän mukaan uhkakuvan luomiseen, mutta eri näkökulmasta. Vastaturvallistamista tehtiin myös toistamalla lasten hyvinvoinnin heikentymistä ja ihmissalakuljetuksen lisääntymisen mahdollisuutta perheenyhdistämisen

---

⁸⁰ PTK 47/2016 vp, J. Eerola; B. Zyskowicz; J. Lindström, 3.5.2016. [luettu 18.2.2025].

⁸¹ PTK 36/2016 vp, T. Aalto, 12.4.2016. [luettu 14.2.2025].

tiukentamisen keskustelussa. Oppositio loi käsitystä siitä, että hallitus olisi vastuussa turvapaikanhakijoiden kohtaamasta vaarasta ja traumasta.

4 ”Pikainen tarve tiukentaa”⁸² – Hallitus ryhtyy toimenpiteisiin

4.1 Toimia ehdotetaan ja vastustetaan

Yleensä valtioiden maakuvatyön tarkoitus on olla rakentavaa ja parantaa mainetta. Päättäjät eri puolilla maailmaa pyrkivät kuitenkin rakentamaan myös negatiivista maakuva tilanteissa, missä se tuntuu tarpeelliselta.⁸³ Näin tapahtui myös vuonna 2016. Kansanedustajat ja ministerit toistelivat puheenvuoroissaan suoraan, että linjausten tavoitteena oli, ettei Suomi esiintyisi liian houkuttelevana turvapaikanhakijoille. Puolestaan oppositio vastusti negatiivisen maakuvan luomista turvapaikanhakijoille. Esimerkiksi vihreiden Satu Hassi totesi vetovoimatekijöihin keskittymisen olevan irvokasta tilanteessa, missä muut maat kärsivät Suomea enemmän.⁸⁴ Kielteistä maakuva ei haluta kuitenkaan välittää toivotuille maahanmuuttajille. Sipilän hallitusohjelman mukaan esimerkiksi työperäiset maahanmuuttajat olivat haluttuja.⁸⁵ Kielteisen maakuvan rajaaminen vain turvapaikanhakijoihin on kuitenkin vaikeaa, koska se voi myös etäännyttää muita halutumpia työperäisiä maahanmuuttajia.

Koska kielteistä maakuva ei haluta välittää kaikille, Sipilän hallitus pyrki kohdentamaan kielteisen maakuvan viestintää sosiaalisessa mediassa sekä lehtitiedotteilla matkalla oleville turvapaikanhakijoille. Hallitus pyrki viestimään, että Suomesta turvapaikan saaminen ei olisi kovin helppoa.⁸⁶ Hallitus halusi tehdä muutoksen siihen, millä tavalla turvapaikanhakijat näkivät Suomen. Voidaan arvioida, että kiristystoimenpiteillä haluttiin niiden vaikutusten lisäksi luoda turvapaikanhakijoille negatiivinen käsitys maasta ja etenkin turvapaikkakäytännöistä. Toimenpiteistä täytyi kuitenkin pyrkiä viestimään, jotta turvapaikanhakijat eivät alun perinkään tulisi Suomeen.

Sipilän hallituskaudella ohjelmissa, sekä käsitellyissä täysistuntokeskusteluissa ehdotettiin monia maahanmuuttoa ja turvapaikanhakua kiristäviä toimenpiteitä sekä ryhdyttiin panemaan niitä toimeen. Ehdotettuja ja toteutettuja keinoja on todella paljon, joten käyn läpi vain olennaisimpia. Kiristäviä toimenpiteitä ehdotettiin sekä hallitus- että turvapaikkapoliittisessa

---

⁸² PTK 36/2016 vp, P. Orpo, 12.4.2016. [luettu 24.2.2025].

⁸³ Välimäki, 2018.

⁸⁴ PTK 47/2016 vp, S. Hassi, 3.5.2016. [luettu 18.2.2025].

⁸⁵ ”Ratkaisujen Suomi”. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. 29.5.2015, 37. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen%20Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf> [luettu 1.3.2025].

⁸⁶ Välimäki, 2018.

toimenpideohjelmassa jo Sipilän kauden alussa, eli ennen tässä tutkielmassa käsiteltyjä eduskuntakeskusteluja. Olennaisinta tutkielman kannalta ovat ehdotetut toimet kotimaassa, vaikka ohjelmissa oli myös paljon ehdotuksia toiminnasta ulkomailla ja EU-tasolla yhteisesti.

Eduskuntakeskusteluissa niin turvallistaja kuin turvallistamisen purkaja pyrkivät ehdottamaan eri asioita, joiden tarkoituksena oli edistää oman tavoitteensa onnistumista. Koska Sipilän hallitus pyrki keinoillaan torjumaan uhkaa, olivat ehdotetut ja toimeenpanneet keinot käsiteltävissä keskusteluissa kiristäviä. Turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa avattiin eduskuntakeskusteluissa usein noussutta teemaa, eli turvapaikkakäytäntöjen yhdenmukaistamista muiden EU- sekä Pohjoismaiden kanssa. Toimenpideohjelmassa painotettiin, että kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi palauttaa tehokkaasti, kun taas turvapaikan saaneiden kohdalla pyrittiin painottamaan kotouttamista ja työllistämistä edistäviä toimenpiteitä. Muita ohjelmassa painotettuja asioita olivat turvapaikkamenettelyn tehostaminen, vain välttämättömien vastaanottopalvelujen tarjoaminen, turvallisuuden ylläpitäminen ja, sosiaali- ja terveyspalveluista huolehtiminen sekä väärinkäytösten ehkäisy.⁸⁷ Painopisteet hallituksen ehdottamissa toimissa olivat yhdenmukaistaminen, kiristäminen, tehokkuus ja säästäminen.

Oppositio ei antanut keskusteluissa yhtä paljon konkreettisia ehdotuksia kuin hallitus. Opposition jäsenet antoivat kyllä joitain vaihtoehtoja muista toimenpiteistä, mutta enemmän keskityttiin perustelemaan, miksi hallituksen ajamat keinot eivät olleet kannattavia. Esimerkiksi perheenyhdistämistä vaikeuttavassa keskustelussa oppositio ei antanut juuri mitään vaihtoehtoisia malleja. Oppositio ennemmin listasi, miten perheenyhdistämisen vaikeuttaminen tulisi olemaan suurempi uhka turvapaikanhakijoille ja Suomelle kuin se, että perheiden sallittaisiin tulla helpommin Suomeen. Heidän vaihtoehtoinen keinonsa oli siis se, ettei tehdä, mitä hallitus suunnittelee. Ei kuitenkaan annettu vaihtoehtoa siitä, miten perheidenyhdistäminen tulisi suorittaa.

Molemmat osapuolet tuntuivat ajattelevan, että onnistunut kotouttaminen olisi keino, joka paitsi auttaisi turvapaikanhakijoita, myös samalla lisäisi turvallisuutta. Kotouttamiseen vaikuttavissa tekijöissä nähtiin kuitenkin eroja. Oppositiossa oltiin vahvasti sitä mieltä, että

---

⁸⁷ Hallituksen turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, 8.12.2015, 1–2.
<<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1058456/Hallituksen+turvapaikkapoliittinen+toimenpideohjelma+8.12.2015/98990892-c08e-4891-8c23-0d229f1d6099>>.

perheenyhdistäminen olisi kotouttamista helpottava tekijä. Perheenyhdistämistä ei puollettukaan vain ulkomaalaislain muuttamisen keskustelussa, vaan esimerkiksi SDP:n Tytti Tuppurainen kannusti siihen turvapaikka- ja kotouttamispolitiikan keskustelualoitteen istunnossa.⁸⁸ Puolestaan vihreiden Touko Aalto painotti, että kotouttamisessa tärkeintä olisi nopeus, kielen ja kulttuurin opiskelu, työ, mutta etenkin perhe. Toisaalta hallituspuolueiden kansanedustajat painottivat enemmän työntekoa kotouttamista edistävänä tekijänä. Esimerkiksi oikeus- ja työministeri Jari Lindström painotti, että hän itse tekisi kaikkensa, jotta turvapaikanhakijat työllistyisivät, jotta he maksaisivat suomalaiselle yhteiskunnalle, eikä toisinpäin.⁸⁹ Hallitus ei näin ollen opposition tavoin kokenut perheenyhdistämisen vaikeuttamisen vaikuttavan kotouttamisen onnistumiseen.

4.2 Turvapaikkapolitiikkaa kiristetään

Monet ehdotetut toimet menivät läpi. Turvapaikanhakijoihin huomattavasti vaikuttaneet muutokset vuonna 2016 olivat humanitaarisen suojelun poistaminen ja perheenyhdistämisen tiukentaminen. Ennen humanitaarisen suojelun poistamista turvapaikanhakija pystyi saamaan oleskeluluvan humanitaarisen suojelun varjolla, vaikka tämä olisi saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen tai kriteerit eivät täyttyneet toissijaiselle suojelulle.⁹⁰ Kun suojelu poistettiin, hallitus perusteli päätöstä sillä, että toissijainen suojelu kattaisi myös humanitaarisen suojelun määritelmän. Toissijaista suojelua voitiin myöntää myös yleisen tilanteen aiheuttamasta vaarasta kotimaassa, eli ei vain esimerkiksi henkilökohtaisen vainon takia.⁹¹ Humanitaarisen suojelun poistaminen kavensi kuitenkin mahdollisuuksia oleskelulupaan, vaikka toissijainen suojelu kattoi levottoman tilanteen paetussa maassa. Humanitaarisen suojelun kategoria ei perustunut pakottaviin EU:n säädöksiin.⁹² Poistamalla humanitaarisen suojelun mahdollisuuden, Suomi oli yhdenmukaisempi muiden EU-maiden lainsäädäntöjen kanssa, eikä näyttäytynyt yhtä vapaalta turvapaikkakäytäntöjen suhteen, kuin aiemmin.

---

⁸⁸ PTK 47/2016 vp, T. Tuppurainen, 3.5.2016. [luettu 22.2.2025].

⁸⁹ PTK 47/2016, vp, T. Aalto; J. Lindström, 3.5.2016. [luettu 22.2.2025].

⁹⁰ ”Humanitaarista suojelua ei myönnetä enää 16.5.2016 alkaen, jatkoluvalle oltava muu peruste”. Maahanmuuttoviraston verkkosivut. <<https://migri.fi/-/humanitaarista-suojelua-ei-myonneta-ena-16-5-2016-alkaen-jatkoluvalle-oltava-muu-peruste>> [luettu 2.3.2025].

⁹¹ Saarikkomäki et al. 2018, 6–8.

⁹² Hiltunen, 2019, 249–250.

Perheenyhdistämistä vaikeuttava ulkomaalaislain muutos meni läpi eduskunnassa ja astui voimaan heinäkuun alussa vuonna 2016.⁹³ Maahanmuuttoviraston mukaan muutos käytännössä tarkoitti sitä, että vain turvapaikan saaneet tai kiintiöpakolaiset saivat hakea perheenyhdistämistä ilman toimeentuloedellytystä kolmen kuukauden sisällä päätöksestään. Jos yhdistämistä haettaisiin kolmen kuukauden jälkeen, olisi edellytyksenä perheenjäsenten toimeentulo. Koska perheenyhdistäminen rajoitettiin turvapaikan saaneisiin ja kiintiöpakolaisiin, toissijaista suojelua saavia koski toimeentuloedellytys, jos he halusivat saada perheensä Suomeen. Maahanmuuttoviraston mukaan toimeentuloraja yhdeltä henkilöltä oli 1000 euroa, ja toisen aikuisen ja lasten perheenyhdistämisen kriteerin mukaan summa kasvoi. Toimeentuloedellytysten summat oli säädetty jo vuonna 2013, eikä hallitus tehnyt niihin muutoksia.⁹⁴ Ylipäätään lain muutokset etenivät pääsääntöisesti hallituksen esityksen mukaisesti.

Maahanmuuttovirastolle myönnettiin lisää resursseja ja niiden myötä myös vastuu toiminnan tehostumisesta lisääntyi. Turvallisuusselonteossa linjattiin myös, että Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittämistä haluttiin jatkaa ja prosesseja nopeuttaa.⁹⁵ Myös esimerkiksi turvapaikanhakijoiden ilmaista oikeusapua rajattiin. Vain yksin tullut alaikäinen tai painavien syiden kuten lukutaidottomuuden takia pystyi saamaan oikeusapua ilmaiseksi.⁹⁶ Jo näiden mainittujen muutosten perusteella voidaan arvioida, että muutokset heikensivät turvapaikanhakijoiden asemaa Suomessa.

Hallitus pyrki kaventamaan turvapaikanhakijoihin lainsäädäntöä, jotta se ei olisi laajempi kuin muualla Euroopassa. Tämä mahdollisti hallituksen mukaan sen, että Suomi ei näyttäytynyt houkuttelevana maana turvapaikanhakijoille. Hallitus siis toteutti kielteisen maakuvan luomista. Esimerkiksi Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin, Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan, Siirtolaisinstituutin ja HEUNIn tutkimushankkeessa selvitettiin, että hallituksen politiikassa oli kyse ”race to the bottom” -ilmiöstä. Ilmiöllä tarkoitetaan, että EU-maissa alettiin tekemään samanaikaisesti kiristäviä toimenpiteitä turvapaikkapolitiikkaan. Kaikki jäsenmaat pyrkivät tekemään kiristyksiä EU:n

---

⁹³ ”Vain pakolaisaseman saaneen perhe voi jatkossa hakea perheenyhdistämistä 3 kk aikana ilman toimeentuloedellytystä”. Maahanmuuttoviraston verkkosivut. <https://migri.fi/-/vain-pakolaisaseman-saaneen-perhe-voi-jatkossa-hakea-perheenyhdistamista-3-kk-aikana-ilman-toimeentuloedellytysta> [luettu 2.3.2025].

⁹⁴ ”Oleskeluluvan hakijoilta edellytetty toimeentulo nousee 1.11.2024”. Maahanmuuttoviraston verkkosivut. <https://migri.fi/-/oleskeluluvan-hakijoilta-edellytetty-toimeentulo-nousee-1.11.2024> [luettu 4.3.2025]

⁹⁵ VNS 5/2016 vp, 41–42. [luettu 26.2.2016].

⁹⁶ Hiltunen 2019, 253.

minimistandardien mukaiseksi, jotta yksikään näistä valtioista ei näyttäisi houkuttelevalta. Kun kaikki jäsenvaltiot tekivät kiristävää politiikkaa samaan aikaan, alkoi kilpajuoksu pohjalle, ja kaikki pyrkivät menemään niin lähelle EU-sääntelyn minimistandardeja kuin mahdollista.⁹⁷ Esimerkiksi perheenyhdistämisen vaikeuttamista perusteltiin sillä, että se tehtäisiin EU:n perheenyhdistämisen minimikriteerien mukaisesti.

Hallitus käytti tiukentavien linjaustensa perusteluina paljon nimenomaan sitä, että muutkin maat tekivät niitä. He loivat mielikuvaa, jossa Suomi jäisi yksin vapaamman turvapaikkapolitiikan kanssa ja kärsisi siitä. Jos turvapaikkapolitiikkaa ei kiristettäisi muiden kanssa samaan aikaan, aikoisivat kaikki turvapaikanhakijat matkustaa Suomeen hakemaan oleskelulupia. Suomi jäisi yksin vapaamman politiikan kanssa, häviäisi kilpajuoksun ja joutuisi uudestaan turvapaikkatulvan kohteeksi. Hallitus myös perusteli, että kiristävät toimet olivat oikeutettuja koska ne olivat yhä EU:n standardien mukaisia. Oppositio puolestaan perusteli toimien kielteisyyttä epäinhimillisyydellä. Sanoittamalla kiristysten olevan EU-tasolla sallittuja, pystyttiin torjumaan opposition kritiikkiä. Oppositiossa kuitenkin myös huomattiin muiden jäsenmaiden seuraaminen kilpailussa pohjalle. Sosiaalidemokraattien kansanedustaja Joonas Räsänen kommentoi ulkomaalaislain muuttamista täysistunnossa niin, että toimi on osa kyseistä ilmiötä.⁹⁸ Ilmiö tuotiin esiin myös muulloin ja se oli yksi opposition keino purkaa uhkakuva.

Kiristäviä toimia tehtiin paljon nopealla aikavälillä, joten niiden yhteisvaikutusten arvioiminen oli ja on edelleen haastavaa. Joka tapauksessa hallitus onnistui tavoitteessaan ja turvapaikanhakijoille annettiin kielteisiä päätöksiä turvapaikasta ja kansainvälisestä suojelusta paljon enemmän vuonna 2016.⁹⁹ Näin ollen voidaan arvioida turvallistamisen onnistuneen. Kiristävät toimenpiteet menivät läpi ja ne vähensivät hallituksen tavoitteiden mukaisesti turvapaikanhakijoiden määrää. Toimenpiteillä ei kuitenkaan ollut täysin hallituksen toivoma vaikutus.

Valtioneuvoston toteuttaman tutkimuksen mukaan, menettelyihin tehdyt muutokset lisäsivät tarvetta tehdä enemmän hakemuksia, eikä vähentää niiden määrää. Esimerkiksi valitusaikojen lyhentäminen lisäsi vain valitusten määrää, joten turvapaikkamenettelyn prosessia ei siltä osin

---

⁹⁷ Pirjatanniemi et al., 2021, 229–232.

⁹⁸ PTK 36/2016 vp, J. Räsänen, 12.4.2016. [luettu 27.2.2025].

⁹⁹ Hiltunen, 2019, 249.

saatu lyhennettyä. Jotkut lakimuutokset vaikuttavat olleen myös näennäisiä ja ne jäivät vain viestiksi tehostamisen tarpeesta.¹⁰⁰ Esimerkiksi näistä syistä voidaan pohtia, onnistuiko hallitus tavoitteissaan oikeasti vai ei. Vaikka hallitus sai tiukentavat toimensa läpi, tehtiin niitä nopealla aikataululla ilman yhteisvaikutusten pohtimista, ja näin ollen myös ulkomaalaislaista tuli entistä sekavampi. Hallitus onnistui pääsemään muiden EU:n jäsenmaiden tavoin mahdollisimman matalalle tasolle turvapaikkapolitiikan käytännöissä tavoitteensa mukaan. Kuitenkin tavoitteena ollut toiminnan tehostuminen ja jonojen vähentäminen ei onnistunut ja uusien muutosten myötä turvapaikanhakijoista muodostui väliinputoajien joukkoja.¹⁰¹ Hallitus onnistui siis kenties lyhyen aikavälin tavoitteissaan turvallisistamisen ansiosta, mutta toimilla oli pidemmällä aikavälillä myös kielteisiä vaikutuksia tehokkaaseen turvapaikkamenettelyyn.

---

¹⁰⁰ Pirjatanniemi et al., 2021, 234–236.

¹⁰¹ Ibid., 232–236.

5 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, miksi eduskunnassa tapahtui turvallistamista ja turvallistamisen purkamista vuonna 2016. Tutkielmassa selvitettiin myös, millainen oli hallituksen rakentama uhkakuva ja puolestaan millainen oli opposition rakentama uhrinkuva, sekä mitä turvallistamisesta seurasi. Syyt sille, miksi turvapaikanhakijoita turvallistettiin vuonna 2016 olivat moninaisia. Hallitus sanoitti eduskuntakeskustelujen perusteella, että turvapaikkakriisin laajuus ja samaan aikaan lisääntynyt terrorismi lisäsivät tarvetta turvapaikkapolitiikan tiukentamiselle. Uhkaa perusteltiin kuitenkin muillakin tavoilla. Tilanne vuosina 2015–2016 oli turvapaikanhakijoiden suhteen poikkeava ja keskustelujen pohjalta voidaan arvioida, että hallituksella oli suuri halu saada omia tiukentavia linjauksiaan läpi. Kiristysten onnistumiseen vaadittiin kuitenkin yleisön vakuuttaminen uhasta, minkä vuoksi hallituspuolueiden jäsenet loivat turvapaikanhakijoista muodostunutta uhkakuva.

Keskustelujen perusteella hallituksen toimesta tapahtui turvallistamista turvallistamisteorian mukaisen poikkeavien toimien oikeuttamisen takia. Hallitus halusi oikeuttaa kiristävät toimenpiteensä etenkin, koska muut EU:n maat tekivät kiristyksiä samanaikaisesti. Tässä kilpajuoksussa tai race to the bottom -ilmiössä kyse oli siitä, että Euroopan unionin jäsenmaat alkoivat samaan aikaan kiristää turvapaikkapolitiikkaansa niin, että se olisi EU:n minimistandardien mukaista. Hallitus argumentoi, että jos Suomi ei myös kiristäisi omaa turvapaikkapolitiikkaansa, näyttäisivät Suomen vapaammat käytännöt turvapaikanhakijoille liian houkuttelevilta. Hallitus perusteli tällöin, että kyseessä oli vetovoimatekijöiden vähentäminen. Turvapaikkapolitiikan kiristämällä pyrittiin myös luomaan kielteistä maakuva, jolloin turvapaikanhakijoilla ei olisi samanlaista halua pyrkiä Suomeen. Kyseiset perustelut vaativat uhkakuva luomista, koska toimet täytyi saada nopeasti voimaan. Näin ollen hallituksen uhkakuva luomisessa ja turvallistamisessa kyseessä oli ennen kaikkea se, että se halusi oikeuttaa omat esityksensä kiristävästä toimista. Voidaan siksi pohtia, olisivatko kiristävät lakimuutokset menneet läpi ilman, että uhkakuva olisi luotu.

Turvapaikanhakijoilla tai ylipäätään suurella joukolla pakolaisia voi olla kielteisiä vaikutuksia vastaanottajamaahansa. Hallitus koki, että turvapaikanhakijat olivat uhka suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueisiin, kuten turvallisuuteen rikollisuuden ja terrorismin lisääntymisen muodossa, kansalliseen identiteettiin sekä taloudelliseen kestävykseen. Näistä koostui myös rakennettu uhkakuva. Hallitus sanoitti täysistunnoissa, että

turvapaikanhakijoilla on negatiivisia vaikutuksia kaikkiin näihin osa-alueisiin. Turvallistamista tehtiin siis vetoamalla kyseisiin syihin. Hallitus vetosi etenkin turvapaikanhakijoiden suureen määrään, pelkoon terroristien ja rikollisten ujuttautumisesta aaltojen mukana sekä turvapaikanhakijoiden alkuperän erilaisuuteen. Uhkakuva oli näin ollen hallituksen perusteluiden mukainen. Retorisilla keinoilla luotiin mielikuvaa uhkaavista turvapaikanhakijoista. Kärjistävät esimerkit, toistelu etenkin miesten määristä ja muut kielteiset sanavalinnat loivat mielikuvaa vaarasta.

Opposition turvallistamisen purkamisessa keskityttiin turvapaikanhakijoiden kokemiin uhkiin. Kun hallituksen näkökulma oli utilitaristinen ja pyrki saamaan uhkakuvan luomisella kiristyksensä läpi, otti oppositio turvapaikanhakijoita korostavan, inhimillisemmän näkökulman. Tämä näkökulma oli humanitaristinen, ja oppositio perusteli argumenttejaan turvapaikanhakijoiden hyvinvoinnin ja heidän uhrin roolinsa kautta. Opposition luoma kuva turvapaikanhakijoista perustui myös näkökulmaan, jossa asiat nähtiin turvapaikanhakijoiden kautta. Näin vastakkain olivat mielikuvat hallituksen luoma uhasta ja opposition luomasta uhrista. Oppositioista luotiin kuvaa uhrista tunteisiin vetoavilla esimerkeillä ja sanavalinnoilla, joissa korostettiin uhkaa pakenevaa ja turvaa ansaitsevaa joukkoa.

Oppositio teki turvallistamisen purkamisen lisäksi myös vastaturvallistamista, eli pyrki korvaamaan alkuperäisen turvallistetun asian eli turvapaikanhakijat, jollain toisella asialla. Yleisimmin uusi turvallistamisen kohde oli itse hallituksen politiikka. Asia käännettiin pääläelleen, ja turvallistamista tehtiin turvapaikanhakijoiden puolesta, eikä suomalaisen yhteiskunnan takia. Turvallistamisen purkaminen ja vastaturvallistaminen olivat keinoja, joiden avulla oppositio pyrki pääsemään lähemmäs omia tavoitteitaan, eli estämään hallituksen ajavan kiristävän turvapaikkapolitiikan. Kuitenkin opposition tekemä vastustaminen on myös osa opposition roolia suomalaisessa politiikassa. Opposition tehtävä eduskunnassa on haastaa hallitusta ja siirtää valokeilaa sen kokemiin epäkohtiin.

Turvallistamisesta seurasi muutoksia ulkomaalaislakiin, eli käytännössä turvapaikkapolitiikkaa kiristettiin. Sipilän hallituksen mukaan kiristykset tehtiin vastamaan paremmin muiden EU:n jäsenmaiden ja Pohjoismaiden turvapaikkapolitiikkaa. Keskeisiä muutoksia turvapaikkapolitiikassa olivat humanitaarisen suojelun poisto ja perheenyhdistämisen kiristäminen. Perheenyhdistämistä muutettiin niin, että vain turvapaikan saaneet tai kiintiöpakolaiset saivat hakea perheenyhdistämistä ilman toimeentuloedellytystä

kolmen kuukauden sisällä päätöksestään. Koska perheenyhdistäminen rajoitettiin turvapaikan saaneisiin ja kiintiöpakolaisiin, toissijaista suojelua saavia koski toimeentuloedellytys, jos he halusivat saada perheensä Suomeen. Myös maahanmuuttovirastolle annettiin paljon enemmän toimivaltaa, jotta se pystyisi hoitamaan turvapaikkatilanteen tehokkaasti. Hallitus teki samanaikaisesti myös paljon muita muutoksia, jotka aiheuttivat ulkomaalaislakiin sekavuutta. Muutosten yhteisvaikutuksia oli vaikeaa arvioida. Jälkikäteen voidaan havaita, että muutosten vaikutukset eivät olleet täysin hallituksen toivomia. Esimerkiksi menettelyjen tehostamiseen liittyvät muutokset johtivat vain suurempiin hakemusmääriin.

Tutkielmasta olisi voinut tehdä vielä laajemman, sillä turvapaikanhakijoita käsiteltiin eduskunnassa vuonna 2016 todella laajasti myös valittujen keskustelujen ulkopuolella ja mediassa. Uhkakuva-analyysin ja retoristen keinojen käyttäminen auttoivat tutkimaan turvallistamista ja turvallistamisen purkua historian tutkimuksellisesti. Uhka-kuva analyysin käyttäminen toimi hyvänä viitekehystenä tarkasteltaessa menneisyyden turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä. Näin ollen sitä voisi hyödyntää vielä enemmän aiheen jatkotutkimuksissa. Puolestaan retoristen keinojen tutkiminen auttoi havainnollistamaan, miten puhe vaikuttaa turvallistamisen ja sen purkamisen toteutumiseen. Vaikka tutkielmassa tarkasteltavia teemoja on jo tutkittu paljon, voisi tulevaisuudessa turvallistamisen ja turvallistamisen purkamisen teorioita ja käsitteitä soveltaa enemmän historian tutkimuksessa. Turvallistamista ja turvallistamisen purkamista voisi myös tutkia enemmän yhdessä eikä erikseen.

Lähteet

Arkistolähteet

Valtiopäivät 2015, hallituksen ohjelmat.

Valtiopäivät 2016, pöytäkirjat ja hallituksen esitykset.

Maahanmuuttovirasto 2016, 2017 ja 2024. <<https://migri.fi/etusivu>>

Sisäministeriö 2025. <<https://intermin.fi/etusivu>>

Valtioneuvosto 2015. <<https://valtioneuvosto.fi/etusivu>>

Tutkimuskirjallisuus

Alvesalo-Kuusi, Anne, Juha Lavapuro, Nea Oljakka, Johanna Vanto, Elsa Saarikkomäki ja Elina Pirjatanniemi. ”Kansainvälistä suojelua koskevat päätökset Maahanmuuttovirastossa 2015–2017. Pilottitutkimus 18–34-vuotiaita Irakin kansalaisia koskevista myönteisistä ja kielteisistä päätöksistä”. Oikeustieteellisen tiedekunnan tutkimusraportteja ja katsauksia, Turku: Turun yliopisto, Åbo Akademi ja Yhdenvertaisuusvaltuutettu, 1/2018.

Alvesalo-Kuusi, Anne, Elina Pirjatanniemi, Inka Lilja, Kristiina Vainio, Maija Helminen ja Outi Lepola. ”Ulkomaalaislain ja sen soveltamiskäytännön muutosten yhteisvaikutukset kansainvälistä suojelua hakeneiden ja saaneiden asemaan”. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:10. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, 2021.

Balzacq, Thierry, Sarah Léonard ja Jan Ruzicka. ”Securitization’ Revisited: Theory and Cases”. *International Relations*, 7/2016, 494–531.
<<https://doi.org/10.1177/0047117815596590>>

Buzan, Barry, Ole Wæver ja Jaap de Wilde. *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 2022.

Forsten, Timo. ”Keitä kansanedustajat ovat?”. *Eduskunta. Kansanvaltaa puolueiden ja hallituksen ehdoilla*, toim. Tapio Raunio ja Matti Wiberg. Helsinki: Gaudeamus, 2014, 77–90.

Hiltunen, Anna-Kaisa. *Euroopan porteilla: turvapaikkapolitiikan vaikeat vaiheet*. Helsinki: Gaudeamus, 2019.

- Jokinen, Arja, Kirsi Juhila, ja Eero Suoninen. *Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino, 2016.
- Keskinen, Suvi. "From Welfare Nationalism to Welfare Chauvinism: Economic Rhetoric, the Welfare State and Changing Asylum Policies in Finland." *Critical Social Policy*, 2/2016, 352–70. <<https://doi.org/10.1177/0261018315624170>>
- Keskinen, Suvi. "The 'Crisis' of White Hegemony, Neonationalist Femininities and Antiracist Feminism." *Women's Studies International Forum*, 5/2018, 157–63. <<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2017.11.001>>
- Koikkalainen, Saara, David Kyle ja Tapio Nykänen. "Imagination, Hope and the Migrant Journey: Iraqi Asylum Seekers Looking for a Future in Europe." *International Migration*, 10/2019, 54–68. <<https://doi.org/10.1111/imig.12647>>
- Léonard, Sarah ja Christian Kaunert. "Refugee Flows and Terrorism in the European Union: Securitization through Association." *International Politics*, 10/2021, 562–576. <<https://doi.org/10.1057/s41311-021-00359-4>>
- Merriam Websterin sanakirja, 2024. <<https://www.merriam-webster.com/>>
- Nyysönen, Heino. "Jälkikirjoitus maaliskuussa 2022: Pakolaiset, EU ja Suomi." *Kosmopolis*, 4/2022, 104–108.
- Polko, Paulina. "The Migration-Security Nexus: Desecuritization and the Shift towards the Sustainable Approach." 12/2024, 86–104. <<https://doi.org/10.13166/jms/197001>>
- Prokkola, Eeva-Kaisa. "Rajan Turvallistaminen Ja Poikkeustilan Arjen Geopolitiikka." *Alue ja Ympäristö*, 6/2018, 3–16. <<https://doi.org/10.30663/ay.73006>>
- Raunio, Tapio. "Parliament as an Arena for Politicisation: The Finnish Eduskunta and Crisis Management Operations." *The British Journal of Politics and International Relations*, 1/2018, 158–74. <<https://doi.org/10.1177/1369148117745682>>
- Scheel, Stephan. "Reconfiguring Desecuritization: Contesting Expert Knowledge in the Securitization of Migration." *Geopolitics*, 6/2020, 1042–68. <<https://doi.org/10.1080/14650045.2020.1774749>>
- Stritzel, Holger, and Sean C Chang. "Securitization and Counter-Securitization in Afghanistan." *Security Dialogue* 9/2015, 548–67. <<https://doi.org/10.1177/0967010615588725>>
- Suonpää, Mika. "Pakolaisia, kuriireja, matkailijoita ja bolševikkeja: brittiläisen imperiumin rajaturvallisuuden uhkakuvat ja rajavalvonnan mekanismit 1914–1918." *Demokratian, politiikan ja urheilun rajamailla. Vesa Vareksen juhlakirja*. toim. Louis Clerc, Tiina Lintunen ja Markku Jokisipilä. Turku: Turun yliopisto, 124–151.

- Välimäki, Matti. "Kielteinen maakuva-työ – maahanmuuton ”vetovoimatekijöiden” vähentäminen.” *Ennen ja nyt: Historian tietosanomat*, 3/2018. <<https://journal.fi/ennenjanyt/article/view/108883/64308>>
- Välimäki, Matti. "Politiikkaa kansallisten, kansainvälisten ja ideologisten reunaehtojen puitteissa: suomalaiset puolueet ja maahanmuutto 1973–2015.” *Ennen ja nyt: Historian tietosanomat*, 3/2020, 118–25. <<https://doi.org/10.37449/ennenjanyt.90619>>
- Välimäki, Matti. "Viranomaiset ja ulkomaalaisten näkeminen turvallisuuskysymyksenä Suomessa 1800-luvulta 2000-luvulle.” *Ennen ja nyt: Historian tietosanomat*, 3/2024, 75–104. <<https://doi.org/10.37449/ennenjanyt.136513>>
- Wiberg, Matti. "Eduskunta hallituksen valvojana: kansanedustajat ovat kyselevinään ja ministerit ovat vastaavinaan”. *Eduskunta. kansanvaltaa puolueiden ja hallituksen ehdoilla*, toim. Tapio Raunio ja Matti Wiberg. Helsinki: Gaudeamus, 2014, 203–226.
- Tolonen, Laura. "Otanmäen taposta syytetyt syyttävät toisiaan – Syyttäjä: Raha oli motiivi”. Ylen verkkosivut. <<https://yle.fi/>>
- Zunes, Stephen. "Europe’s Refugee Crisis, Terrorism, and Islamophobia.” *Peace Review*, 1/2017, 1–6. <<https://doi.org/10.1080/10402659.2017.1272275>>

